

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานแนวทางในการวิจัย โดยกำหนดขอบเขตการศึกษาเป็น หัวข้อตามลำดับดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ
  - 1.1 ความหมายของพฤติกรรมสุขภาพ
  - 1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรมสุขภาพ
  - 1.3 การปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ
2. พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น
  - 2.1 ความหมายของวัยรุ่น
  - 2.2 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น
  - 2.3 พฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพทั่วไป
  - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านเพศสัมพันธ์
  - 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านความปลอดภัย
  - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการใช้และการป้องกัน
สิ่งเสพติด
  - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ

1.1 ความหมายของพฤติกรรมสุขภาพ

พจนานุกรมลอนแมน (Longman) ให้ความหมายของคำว่า "พฤติกรรม" (Behavior) ว่าเป็นการกระทำหรือการตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่เป็นไป

อย่างมีจุดมุ่งหมายสังเกตเห็นได้ หรือเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่าน การใคร่ครวญมาแล้ว หรือเป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว (Robert m. Goldenson, 1984 : 90 อ้างในวีร รุ่งสุริยะวิบูลย์, 2535:29)

ประกาเพ็ญ สุวรรณ (2526) ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมหรือ การกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นผู้กระทำจะทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว และไม่ว่าสิ่งนั้นจะ สังเกตได้หรือไม่ก็ได้ก็ตาม เช่น การทำงานของหัวใจ การทำงานของกล้ามเนื้อ การเดิน การพูด การคิด การได้ยิน การเข้าใจ ความรู้สึก ความชอบ ความสนใจ เป็นต้น

สุชา จันทร์เอม, สุรางค์ จันทร์เอม (2529) ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมที่มนุษย์แสดงออกทั้งหมด อาจจะมีมองเห็นได้ง่าย เช่น การเดิน การพูด การเขียน และสิ่ง ที่มองเห็นได้ยากหรือมองไม่เห็น เช่น การฟัง การจำ และการคิดหาเหตุผล

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2542) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่คุณคน กระทำแสดงออก ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ที่สามารถสังเกตเห็นได้ ได้ยิน อื่นทั้งวัดได้ตรงกันด้วยเครื่องมือที่เป็นวัตถุวิสัย ไม่ว่าจะการแสดงออกหรือการ ตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกาย

จากคำจำกัดความต่างๆ ของพฤติกรรมที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง ปฏิกริยาหรือการแสดงออกของคุณคนต่อสิ่งเร้า ซึ่งออกจะเป็นไปโดยไม่รู้สึกรู้ตัวหรือมีการ ตริตรองมาอย่างดีแล้วโดยมีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติ เป็นตัวก่อให้เกิดแสดงออกมาโดยที่ บุคคลอื่นที่อยู่รอบๆ จะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตาม ซึ่งสามารถใช้เครื่องมือทดสอบได้

ส่วนพฤติกรรมทางด้านสุขภาพ (Health Behavior) จะมีความหมายใกล้เคียงกับ พฤติกรรมทั่วไปดังได้กล่าวมาแล้ว แต่จะเน้นเฉพาะเรื่องสุขภาพของคุณคนเท่านั้น ซึ่งมีผู้ให้ ความหมายเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพไว้หลายท่านดังนี้

ธนวรรณ อิมสมบุญ (2535) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมสุขภาพว่า หมายถึง การกระทำ การปฏิบัติ การแสดงออก และที่กระทำที่จะกระทำ ซึ่งก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อสุขภาพ ของตนเอง ครอบครัวหรือชุมชน

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2535) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวกับสุขภาพที่มนุษย์แสดงออกทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ซึ่งสามารถจะสังเกตหรือวัดได้โดยตรงและทางอ้อม พฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่สังเกตมองเห็นได้นั้น อาจแยกประเภทได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ การปฏิบัติตามปกติในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะเป็นการปฏิบัติที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค อีกประการหนึ่งคือ การปฏิบัติเมื่อเจ็บป่วย ซึ่งจะรวมถึงการปฏิบัติตนโดยทั่วไป การไปรับบริการรักษาพยาบาล และการปฏิบัติตามคำแนะนำของแพทย์หรือบุคลากรทางสาธารณสุข

สมทรง รัชต์เผ่า และ สรวงศ์ภุณย์ ดวงคำสวัสดิ์ (2540) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พฤติกรรมสุขภาพ (Health Behavior) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านที่เกี่ยวกับสุขภาพซึ่งเกิดขึ้น ทั้งภายใน (Covert Behavior) และภายนอก (Overt Behavior) พฤติกรรมสุขภาพจะรวมถึง การปฏิบัติที่สังเกตได้และการเปลี่ยนแปลงภายในที่สังเกตไม่ได้แต่สามารถวัดได้ว่าเกิดขึ้น พฤติกรรมภายในเป็นปฏิกิริยาภายในตัวบุคคลมีทั้งเป็นรูปธรรมและนามธรรม ที่เป็นรูปธรรมซึ่งสามารถใช้เครื่องมือบางอย่างวัดหรือสัมผัสได้ เช่น การเต้นของหัวใจ การบีบตัวของลำไส้ พฤติกรรมเหล่านี้เป็นปฏิกิริยาที่มีอยู่ตามสภาพของร่างกาย ส่วนที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความคิด ความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม เป็นต้น พฤติกรรมภายในนี้ไม่สามารถสัมผัสหรือวัดได้ด้วยเครื่องมือต่างๆ เพราะไม่มีตัวตน จะทราบได้เมื่อแสดงพฤติกรรมออกมาพฤติกรรมภายนอกเป็นปฏิกิริยาต่างๆ ของบุคคลที่แสดงออกมาทั้งวาจาและการกระทำ ซึ่งปรากฏให้บุคคลอื่นเห็นหรือสังเกตได้ เช่น ท่าทางหรือคำพูด ที่แสดงออกไม่ว่าจะเป็นน้ำเสียง สีหน้า

เฉลิมพล ต้นสกุล (2541) ให้ความหมายของพฤติกรรมสุขภาพไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของบุคคลในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำในสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพ โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ และการปฏิบัติตนทางสุขภาพที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม

จากความหมายของพฤติกรรมสุขภาพดังกล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมสุขภาพ หมายถึง การกระทำ การปฏิบัติ หรือการแสดงออกในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพ ทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการปฏิบัติตนเมื่อเจ็บป่วย โดยทางตรงและทางอ้อมที่สังเกตได้และสังเกตไม่ได้ โดยการกระทำหรือการปฏิบัติของบุคคลต่างๆ จะมีผลต่อ

สุขภาพ ตนเอง ครอบครัว และชุมชน ครอบคลุมถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน คือ ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติทางด้านสุขภาพ ซึ่งสามารถวัดได้ โดยใช้เครื่องมือทดสอบพฤติกรรมด้านต่างๆ ได้

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้ให้ความหมายของ “พฤติกรรมสุขภาพ” ว่า หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของนักศึกษาในเรื่องพฤติกรรมสุขภาพทั่วไป พฤติกรรมสุขภาพด้านเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมสุขภาพด้านความปลอดภัย พฤติกรรมสุขภาพด้านการใช้และการป้องกันสิ่งเสพติดทั้งที่สังเกตได้และสังเกตไม่ได้

ธนวรรณ อิมสมบุญ (2529) (อ้างใน อรพิน ฐานกุลศักดิ์, 2539) กล่าวว่า การที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมในเรื่องหนึ่งเรื่องใดนั้น ตามปกติมิใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ง่าย นักการศึกษาให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพในเรื่องที่ต้องการได้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนมีอยู่หลายวิธี แต่ละวิธีก็มีแนวความคิด หลักการแตกต่างกันออกไป เพราะพฤติกรรมของคนโดยเฉพาะพฤติกรรมสุขภาพเกิดจากสาเหตุหลายสาเหตุประกอบเข้าด้วยกัน ดังนั้นการปลูกฝังหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในประชาชนจะเกิดขึ้นได้หรือไม่และเป็นไปในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการด้วยกัน คือ ปัจจัยที่โน้มน้าวให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ (Predisposing factors) ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ (Enabling factors) และปัจจัยที่ช่วยสร้างเสริมให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพ (Reinforcing factors)

1) ปัจจัยโน้มน้าว (Predisposing factors) เป็นผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลโดยตรงซึ่งอยู่ในลักษณะของความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของวิชาสุขภาพ การเกิดหรือการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยโน้มน้าวให้อยู่ในระดับที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ได้นั้น ต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่จุดแรกเริ่มของการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะได้รับมาจากผู้ปกครองและสิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว หรือจากสังคมสิ่งแวดล้อมต่างๆ ไป

2) ปัจจัยสนับสนุน (Enabling factors) เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลต่างๆ ได้มีการใช้อุปกรณ์ ตลอดจนสิ่งต่างๆ ที่เป็นส่วนประกอบของพฤติกรรมอยู่อย่างพอเพียงและมีโอกาสที่จะใช้บริการหรืออุปกรณ์รวมทั้งสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่และจัดหาไว้ให้อย่างทั่วถึง ตัวอย่างเช่น ปัจจัยสนับสนุนของพฤติกรรมสุขภาพในด้านการดูแลและรักษา

3) ปัจจัยสร้างเสริม (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยที่สำคัญมากในกระบวนการสุขศึกษา นอกเหนือไปจากปัจจัยโน้มน้าวและปัจจัยสนับสนุนแล้ว ปัจจัยสร้างเสริมในที่นี้ ได้แก่ ปัจจัยเกิดจากการกระทำของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งในทางตรงและทางอ้อม ตัวอย่างเช่น การปลุกฝังหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในเรื่องต่างๆ ในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน ปัจจัยสร้างเสริมที่สำคัญได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง พี่น้อง ครู บุคลากรอื่นๆ ในโรงเรียน และกลุ่มเพื่อนนักเรียนด้วยกัน รวมทั้งบุคคลที่เป็นสิ่งแวดล้อมในสังคมภายนอกบ้านและโรงเรียนด้วย บุคคลเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการปลุกฝังหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในแง่ของการอบรมสั่งสอน การกระตุ้นเตือน การชักจูง การเป็นตัวอย่างที่ดี การดูแลกดดัน รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดการกระทำหรือการปฏิบัติในลักษณะที่เหมาะสม สำหรับกลุ่มเป้าหมายในชุมชนก็เช่นกัน ปัจจัยสร้างเสริมที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ ครอบครัว เครือญาติ เพื่อนๆ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข แพทย์ พยาบาล ตลอดจนบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงจะมีบทบาทในการชี้แนะ ชักจูง สนับสนุน กระตุ้นเตือน และจูงใจให้เกิดการกระทำหรือพร้อมที่จะกระทำในสิ่งที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพหรือพฤติกรรมสุขภาพตามเป้าหมาย

1.2 องค์ประกอบของพฤติกรรมสุขภาพ

ครอนบาค (Cronbach, 1972 : 14 อ้างใน สุวิมล ภัคดีพิบูลย์, 2535) อธิบายว่า พฤติกรรมของคนเรามีองค์ประกอบอยู่ 7 ประการ คือ

1) ความมุ่งหมาย(Goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรม คนเราต้องทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการที่เกิดขึ้น กิจกรรมบางอย่างก็ให้ความพอใจหรือสนองความต้องการได้ทันที แต่ความต้องการหรือวัตถุประสงค์บางอย่างก็ต้องใช้เวลานานจึงจะสามารถบรรลุผลสนองความต้องการ คนเราจะมีความต้องการหลายๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และมักจะต้องเลือกสนองความต้องการที่รีบด่วนก่อนและสนองความต้องการที่ห่างออกไปในภายหลัง

2) ความพร้อม(Readiness) หมายถึง ระดับวุฒิภาวะหรือความสามารถที่จำเป็นในการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ คนเราไม่สามารถสนองความต้องการได้หมดทุกอย่าง ความต้องการบางอย่างนอกเหนือความสามารถของเขา

3) สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ

- 4) การแปลความหมาย (Interpretation) ก่อนที่คนเราจะทำกิจกรรมใดลงไป เขาจะต้องพิจารณาสถานการณ์เสียก่อนแล้วตัดสินใจเลือกวิธีการที่คาดว่าจะได้รับความพอใจมากที่สุด
- 5) การตอบสนอง (Response) เป็นการทำกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการโดยวิธีการที่ได้เลือกแล้วในขั้นการแปลความหมาย
- 6) ผลที่ได้รับหรือผลที่ตามมา(Consequence) เมื่อทำกิจกรรมแล้วย่อมได้รับผลจากการกระทำนั้น ผลได้รับอาจจะเป็นไปตามที่คาดคิดไว้(Confirm) หรืออาจตรงกันข้ามกับความหมาย(Contradict) ก็ได้
- 7) ปฏิกริยาต่อความคาดหวัง(Reaction to thwarting) หากคนเราไม่สามารถสนองความต้องการ ก็กล่าวได้ว่า เขาประสบกับความผิดหวัง ในกรณีเช่นนี้เขาอาจจะย้อนกลับไปแปลความหมายของสถานการณ์เสียใหม่ และเลือกวิธีการตอบสนองใหม่ก็ได้

ลักษณะของพฤติกรรมสุขภาพ

- 1) พฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมเชิงบวก (Positive Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติแล้วส่งผลดีต่อสุขภาพของบุคคลนั่นเอง เป็นพฤติกรรมที่ควรส่งเสริมให้บุคคลปฏิบัติต่อไป และเพิ่มความถี่ขึ้น เช่น การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารเช้าครบ 5 หมู่ การแปรงฟัน เป็นต้น
- 2) พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมเชิงลบ (Negative Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลปฏิบัติแล้วจะส่งผลเสียต่อสุขภาพทำให้เกิดปัญหาสุขภาพหรือโรคเป็น พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การรับประทานอาหารเช้าจำพวกแป้ง ไขมัน มากเกินความจำเป็น การบริโภคอาหารที่ปรุงไม่สุก เป็นต้น จะต้องหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดพฤติกรรม เพื่อปรับเปลี่ยนและควบคุมไว้ให้บุคคลเปลี่ยนไปแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์

1.3 การปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ

สุชา จันทร์เอม (2536) กล่าวว่า การปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ เป็นกระบวนการ สุขศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีการพัฒนาของพฤติกรรมสุขภาพ อย่างเหมาะสมควบคู่กันไปกับการพัฒนาในด้านอื่นๆ การปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพมีความสำคัญ อย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของบุคคลทั่วไป ไม่ว่าจะอยู่ในชุมชนเมืองหรือชุมชนชนบท ตามหลักการแล้ว

ถ้าบุคคลใดได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพอย่างถูกต้องเหมาะสม ก็สามารถจะทำการพัฒนาให้เป็นพฤติกรรมที่ดีได้ รวมทั้งมีแบบแผนในการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพนี้จะต้องได้รับความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานอีกหลายฝ่าย ได้แก่

1) ครอบครัว เป็นสถาบันการอบรม สั่งสอน และเลี้ยงดูเป็นแห่งแรก เด็กจะได้รับจากอิทธิพลในครอบครัว ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติ เป็นผู้ถ่ายทอด บันทึกลง และเล่าต่อๆ กันมา ดังนั้นหากเด็กได้รับความรู้หรือความเชื่อที่ดีก็มักจะปลูกฝังในสิ่งที่ถูกต้อง เด็กก็ย่อมมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่ดี

2) โรงเรียน นับว่าเป็นสถานที่อบรมสั่งสอนเด็กแห่งที่สองรองลงมาจากบ้าน เพราะฉะนั้นผู้ที่อยู่ในโรงเรียนจึงมีบทบาทต่อการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพของเด็กตามไปด้วย ได้แก่

(1) ครู ควรจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพ ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อการปฏิบัติตน เพราะเด็กจะทำตามที่ครูทำมิใช่ตามที่ครูสอน

(2) เพื่อน มีอิทธิพลต่อกลุ่มมากเนื่องจากในแง่จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กแล้วมักต้องการให้เพื่อนหรือสังคมยอมรับเป็นพวกพ้อง ต้องการให้กลุ่มเห็นความสำคัญของตนเอง

(3) ชุมชนและสิ่งแวดล้อม เป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยปลูกฝังและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลต่างๆ ในสังคม สิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพความเป็นอยู่และชีวิตประจำวันของแต่ละคน

(4) สื่อมวลชน เป็นสื่อกลางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมาก สื่อที่ใช้ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ และสิ่งพิมพ์ต่างๆ

จะเห็นได้ว่า การที่ปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพให้เกิดขึ้นอย่างถาวรนั้นจะต้องกระทำในเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากทางโรงเรียน บ้าน ชุมชน และสื่อมวลชนได้ประสานกันอย่างจริงจัง สำหรับในอนาคตควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ต้องการแทนการปลูกฝังพฤติกรรมสุขภาพ

2. พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น

2.1 ความหมายของวัยรุ่น

สุชา จันทรเอม (2540) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยครึ่งเด็กครึ่งผู้ใหญ่ คือ อายุเฉลี่ย 12-20 หรือ 24 ปี จึงเป็นวัยที่มักมีปัญหาสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ใหญ่ และกับวัยรุ่นด้วยตนเอง คำว่า "วัยรุ่น" หมายถึงวัยที่เข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์และพร้อมที่จะเป็นพ่อแม่ได้ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ต่อมาเพศต่างๆ เริ่มขับฮอร์โมนเพศ เพื่อก่อให้เกิดความสมบูรณ์ของอวัยวะเพศ ซึ่งเป็นระยะของการแตกเนื้อหนุ่มสาว (puberty) การเข้าสู่วัยรุ่นของทั้งสองเพศนั้นไม่พร้อมกัน อัตราการเจริญจะแตกต่างกัน เด็กที่เจริญเติบโตเร็ว จะเข้าสู่ระยะวัยแตกเนื้อหนุ่มสาวเร็ว โดยทั่วไปเด็กชายจะเข้าสู่ระยะวัยรุ่นช้ากว่าเด็กหญิง ประมาณ 2 ปี เด็กผู้หญิงจะสูงและมีน้ำหนักมากกว่าเด็กผู้ชายในวัยเดียวกัน เมื่อลักษณะทางเพศขั้นที่สองปรากฏขึ้น เช่น เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างและสัดส่วนและเริ่มมีประจำเดือนเป็นครั้งแรก ส่วนเด็กผู้ชายอวัยวะเพศจะเริ่มเจริญขึ้น มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ เสียงเริ่มเปลี่ยน มีการหลั่งน้ำอสุจิ เป็นต้น จากนั้นอัตราความเจริญก็จะค่อยๆ ช้าลง การเปลี่ยนแปลงของร่างกายวัยรุ่นอย่างรวดเร็วทำให้ประสบปัญหาการปรับตัว การเข้าสังคม และปัญหาด้านอารมณ์

วัยรุ่น ถือว่าเป็นระยะของชีวิตที่ชั้นกลางระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (สุชา จันทรเอม, 2536)

1) วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) โดยเด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 13-15 ปี และเด็กชายจะมีอายุ 15-17 ปี ในวัยรุ่นนี้ทั้งสองเพศจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และความคิด การเจริญเติบโตทางด้านร่างกายในระยะนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาก กล่าวคือ เด็กชายจะมีการพัฒนาการเกี่ยวกับหน้าที่ทางเพศ สามารถหลั่งน้ำอสุจิได้ จะมีประสบการณ์เกี่ยวกับความสุดยอดทางเพศ อันอาจทำให้เกิดการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง สำหรับเด็กหญิงจะมีการพัฒนาการทางเพศ คือ มีประจำเดือน หน้าอก และสะโพกขยายใหญ่ขึ้น ส่วนการพัฒนาทางด้านอารมณ์และจิตใจนั้น โรเจอร์ (Roger 1972, pp.115-119.) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีอารมณ์รุนแรง การแสดงออกซึ่งอารมณ์ต่างๆ จะเป็นไปโดยเปิดเผยตรงไปตรงมา อารมณ์ต่างๆ เช่น อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ เกิดง่ายเปลี่ยนแปลงง่าย

2) วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 16–18 ปี และเด็กชายจะมีอายุ 18-19 ปี วัยรุ่นตอนกลางจะเป็นช่วงที่เริ่มแยกจากครอบครัว ทำตัวห่างเหิน สมาชิกในครอบครัว เริ่มรวมกลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกันและเพศเดียวกันมากขึ้น จากลักษณะเพศที่ปรากฏอย่างชัดเจนทำให้สำนึกในความแตกต่างระหว่างเพศช่วงนี้บางคนจะ "ติดกลุ่มเพื่อน" มาก จนอาจละเลยหน้าที่ความรับผิดชอบในบ้านที่ได้รับมอบหมาย จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวหรือกับผู้ใหญ่ นอกจากนี้วัยรุ่นยังเริ่มกีดกันที่จะไม่ให้ผู้ใหญ่มายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว เริ่มมีการแยกตัวจากผู้ใหญ่มากขึ้น คบกับเพื่อนมากขึ้น แต่ลักษณะการคบเพื่อนในวัยนี้จะยังไม่จริงจังถาวรอาจเปลี่ยนเพื่อนไปเรื่อยๆ ตามความพอใจในแต่ละระยะ (ปราณี รามสูต. 2528, หน้า 24.)

3) วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 19–21 ปี และเด็กชายจะมีอายุ 20-21 ปี (สุชา จันทรโสม. 2536, หน้า 136-137.) วัยรุ่นตอนปลายร่างกายทุกส่วนเจริญเติบโตเต็มที่ บ่งบอกความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ น้ำหนักและส่วนสูงเพิ่มขึ้น โครงกระดูกใหญ่โตและแข็งแรงเต็มที่ ในช่วงนี้กล้ามเนื้อเจริญแข็งแรงเต็มที่ อวัยวะภายใน เช่น หัวใจ ปอด และกระเพาะอาหาร จะเจริญอย่างเต็มที่แบบผู้ใหญ่ ดังนั้นวัยรุ่นจะรับประทานอาหารได้มากจึงมักถูกเรียกว่าเป็นวัยกำลังกินกำลังนอน ในด้านการเคลื่อนไหวทั่วไปเริ่มมีจังหวะดีขึ้น เพราะเผชิญกับภาวะการเปลี่ยนแปลงของร่างกายมานานพอสมควร จนเริ่มปรับตัวได้กับการเปลี่ยนแปลง (ปราณี รามสูต. 2528, หน้า 26.) อาจกล่าวได้ว่าวัยรุ่นตอนปลายนี้จะมีลักษณะแบบผู้ใหญ่มากขึ้น เริ่มแยกอารมณ์เป็นประเภทๆ ได้ชัดเจน ไม่สับสนวุ่นวาย เช่น อารมณ์รัก อารมณ์สุข ความรู้สึกซาบซึ้ง ความมีน้ำใจต่อผู้อื่น ความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ หรือรู้สึกเป็นปมด้อย ความรู้สึกผิด ความรู้สึกเศร้า ความวิตกกังวล และความกระวนกระวาย เป็นต้น (Roger 1972, pp.120-122.)

2.2 พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของวัยรุ่น

พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นย่อมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดกับความเจริญเติบโต ความเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจตลอดถึงความปรารถนาของหัวใจ นอกจากนี้ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมก็เป็นส่วนที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมขึ้นแก่เด็ก ส่วนประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กอย่างยิ่งคือ ตัวบุคคล เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อนฝูง และประชาชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เด็กได้ติดต่อสัมพันธ์ด้วย แม้แต่ตัวของเด็กเองก็ยังเป็นเหตุของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น เมื่อเด็กรู้สึกเกิดปมด้อย รู้สึกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ก็จะทำให้

พฤติกรรมของเด็กเปลี่ยนแปลงไป สาเหตุของพฤติกรรมมีมากมายหลายอย่าง แต่สิ่งที่อยู่เบื้องหลังการแสดงของมนุษย์ส่วนใหญ่ นั้น ได้แก่ แรงขับภายในตัวมนุษย์ ซึ่งเกิดขึ้นเพราะมีแรงจูงใจจากภายนอกมากระตุ้นอวัยวะสัมผัส เราจึงกล่าวได้อีกอย่างหนึ่งว่า “พฤติกรรมทั้งหมดเกิดจากสิ่งเร้า”

นักจิตวิทยาได้สรุปสาเหตุพฤติกรรมของเด็กว่า เนื่องมาจากความต้องการ 2 ประเภท ได้แก่ (สุชา จันทร์อม : 2529, หน้า 148-150.)

1) ความต้องการทางกาย หรือความต้องการทางสรีระ เป็นสิ่งจำเป็นของการมีชีวิตอยู่ เช่น ความต้องการอาหารเพื่อบรรเทาความหิว ความกระหาย ความต้องการอากาศสำหรับหายใจ ความต้องการออกกำลังกาย ความต้องการขับถ่ายของเสีย เป็นต้น

2) ความต้องการทางสังคม ถ้าหากพฤติกรรมของเด็กมีสาเหตุมาจากความต้องการแต่เพียงอย่างเดียว การเข้าใจพฤติกรรมของเด็กก็คงจะง่ายเข้า เพราะมีสาเหตุจำกัดและมองเห็นได้ชัดเจน แต่เนื่องจากมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม เด็กจึงมีความต้องการทางสังคมเกิดขึ้น เช่น ต้องการความสำเร็จ ต้องการความรัก ต้องการให้คนอื่นยกย่องและยอมรับนับถือ ต้องการเป็นอิสระ และอื่นๆ

โดยทั่วไปพัฒนาการที่สำคัญของวัยรุ่นมีดังนี้

1) พัฒนาการทางด้านร่างกาย (Physical development) วัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายรวดเร็วมาก อัตราการเจริญเติบโตทางร่างกายอย่างรวดเร็วนี้ประมาณได้ว่าน้ำหนักเพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ 50 และส่วนสูงเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 25 (Sidney 1997, p.133.) เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือนครั้งแรก หน้าอก และสะโพกเริ่มขยาย เด็กชายจะมีเสียงแตกเพร่า มีการหลั่งน้ำอสุจิ เวลาหลับ วัยรุ่นส่วนใหญ่จึงมุ่งความสนใจไปที่ตัวเอง พิจารณาลักษณะของตนที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีสังคมยอมรับวัยรุ่นจะสบายใจ แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่เป็นที่พอใจของวัยรุ่น วัยรุ่นจะเกิดความวิตกกังวลมีพฤติกรรมแปลกๆ ที่อาจเป็นปัญหาต่อไป เช่น วัยรุ่นที่รู้สึกตัวว่าอ้วนมากเกินไป จะพยายามลดน้ำหนักด้วยวิธีการอดอาหารหรือกินยาลดความอ้วน ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพได้ (ฉวีวรรณ สุขพันธ์ไพฑาราม. 2527, หน้า 24-25.)

2) พัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพและสังคม (Personality & social development) วัยรุ่นจะมีความต้องการอย่างรุนแรงที่จะทำให้ตนเป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อนๆ และบุคคลในสังคม วัยรุ่นจะพยายามอย่างสุดความสามารถเพื่อจะเอาชนะในเพื่อนฝูง ดังจะสังเกตได้จากการแต่งตัวที่พิถีพิถันเป็นพิเศษ การเอาใจใส่ในกิริยาท่าทางของตัวเองและบุคคลใน

ครอบครัวที่มากขึ้นเป็นพิเศษ ในบางกรณีวัยรุ่นต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับว่าตนเป็นผู้ใหญ่และจากการที่วัยรุ่นเป็นช่วงต่อระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะรูปร่าง สังคมหรือความคิด ทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสนในบทบาทหน้าที่ของตนเอง บางครั้งวัยรุ่นอยากเป็นเด็ก เพราะไม่ต้องรับผิดชอบอะไร แต่บางครั้งก็อยากเป็นผู้ใหญ่ที่มีอิทธิพลต่างๆ ในสังคม ความสับสนนี้ทำให้วัยรุ่นจับกลุ่มกันเอง สร้างลักษณะเฉพาะของกลุ่ม มีค่านิยมของกลุ่มจะเข้าหากกลุ่มเพื่อนซึ่งมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน ซึ่งการเข้าหากกลุ่มเพื่อนนี้จะช่วยให้เกิดความเป็นอิสระจากครอบครัว และในขณะเดียวกันก็อาจถูกเพื่อนชักจูงให้ลองทำสิ่งที้อาจเป็นผลเสียต่อสุขภาพและอนาคต มีการศึกษาถึงผลของแรงกดดันชักจูงของเพื่อน (Peer pressure) ในเด็กอายุ 10-14 ปี พบว่า มากกว่าร้อยละ 50 ของวัยรุ่นตอนต้นที่ถูกคำชักชวนและแรงทำทหายจูงใจจากเพื่อน การขับรถด้วยความเร็วสูง เป็นต้น (จันชิตา พฤษพานานนท์. 2538, หน้า142.)

3) พัฒนาการทางด้านสติปัญญา (Intellectual development) วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สามารถคิดหาเหตุผลในด้านต่างๆ เพื่อหาทางแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัยรุ่นจะมีความจำดีวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ได้ดี ลักษณะพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่นพอสรุปได้ดังนี้

(1) เป็นวัยแห่งการเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและบุคคลรอบข้าง มีสมารถมีการสังเกตลองกระทำหรือลองผิดลองถูกในการแก้ปัญหา

(2) เป็นวัยแห่งการสร้างจินตนาการและทัศนคติที่ติงาม เช่น ทัศนคติทางประชาธิปไตย สังคมค่านิยม

(3) เป็นวัยแห่งการคิดอย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่น มีระบบพิจารณาใคร่ครวญตามแนวคิดที่เป็นหลักของตน มีความสามารถเรียนรู้ทักษะต่างๆ ได้ดี เป็นวัยที่เหมาะสมในการศึกษาพัฒนาความสามารถในทุกด้าน อีกทั้งยังเริ่มเข้าใจในสิ่งที่เป็นามธรรมได้ดีอีกด้วย

(4) เริ่มคิดถึงอนาคตและรู้จักสำรวจตนเองว่าเหมาะสมสำหรับอาชีพใด มีวิธีการตัดสินใจในการคบเพื่อน การเข้าสังคม และการเลือกคู่ครอง (สุชา จันท์ธอม, ม.ป.ป., หน้า 25-26.)

จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสรีระ จิตใจ สังคม และสติปัญญา แต่ยังคงขาดประสบการณ์ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม เนื่องจากวุฒิภาวะทางอารมณ์ยังไม่สมบูรณ์ทำให้เกิดปัญหาในด้านการปรับตัวตามมา

2.3 พฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น

พฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่นในที่นี้ คือ การกระทำหรือความประพฤติของเด็กที่ได้แสดงออกมาทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าในชีวิตประจำวันในระยะต่างๆของชีวิต และสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มากระทบเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่นในชีวิตประจำวัน มีดังต่อไปนี้ (กรมพลศึกษา, 2541 หน้า 43.)

1) พฤติกรรมการบริโภค

อาหารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ อาหารช่วยสร้างเสริมให้ร่างกายเจริญเติบโต ซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอของร่างกายและควบคุมการทำงานของร่างกายให้เป็นปกติ การกินอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ คือ อาหารดีมีประโยชน์ สะอาด ปลอดภัย และปริมาณเพียงพอ จะช่วยทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ จิตใจแจ่มใส อารมณ์ดี พฤติกรรมการบริโภคสำหรับวัยรุ่นควรปฏิบัติดังนี้

(1) กินอาหารครบ 5 หมู่ แต่ละหมู่ให้มีความหลากหลายและหมั่นดื่มน้ำสะอาด

(2) กินข้าวเป็นอาหารหลัก สลับกับอาหารประเภทแป้งเป็นบางมื้อ

(3) กินพืชผักให้มากและกินผลไม้เป็นประจำ

(4) กินปลา เนื้อสัตว์ไม่ติดมัน ไข่ และถั่วเมล็ดแห้งเป็นประจำ

(5) ดื่มนมให้เหมาะสมตามวัย

(6) กินอาหารที่มีไขมันแต่พอสมควร

(7) หลีกเลี่ยงการกินหวานจัดและเค็มจัด

(8) กินอาหารที่สะอาด ปราศจากการปนเปื้อน

(9) งดหรือลดเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

2) พฤติกรรมการออกกำลังกาย

การออกกำลังกายประกอบด้วยกิจกรรมหลายประเภท เราสามารถเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายได้ตามความสนใจและความถนัด และสามารถจัดโปรแกรมการออกกำลังกายเพื่อเพิ่มสมรรถภาพทางด้านร่างกาย พฤติกรรมการออกกำลังกาย สำหรับวัยรุ่นควรปฏิบัติดังนี้

(1) ความถี่ของการออกกำลังกาย หมายถึง จำนวนครั้งของการออกกำลังกายเพื่อให้มีสมรรถภาพทางร่างกายที่ดี ควรออกกำลังกาย 3 – 5 ครั้ง / สัปดาห์

(2) ความเข้มในการออกกำลังกาย (ความหนัก - เบา) ถ้าเราออกกำลังกายที่มีความเข้มต่ำเกินไป ก็จะไม่ช่วยพัฒนาระบบการทำงานของระบบหัวใจและการไหลเวียนโลหิต แต่ถ้าออกกำลังกายมากเกินไปก็ทำให้ร่างกายเกิดความเมื่อยล้าและอาจเกิดการบาดเจ็บได้

(3) ระยะเวลาของการออกกำลังกาย ควรออกกำลังกายให้หัวใจเต้นร้อยละ 60 – 85 ของอัตราการเต้นสูงสุดประมาณ 20 – 30 นาที

(4) การออกกำลังกายต้องทำด้วยความเต็มใจ ทำด้วยความสนุก ทำแล้วเพลิดเพลิน จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตอย่างแท้จริง

3) พฤติกรรมสุขภาพจิต

การดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันเต็มไปด้วยความสับสนวุ่นวาย สถานการณ์บางอย่างก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ ไม่ว่าจะเป็นการจราจร อากาศร้อนเกินไป ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้ สุขภาพจิตของคนในสังคมเสื่อมโทรม เราจึงควรรู้จักวิธีเสริมสร้างสุขภาพจิตของเราให้แข็งแกร่งพอที่จะสามารถรับการกระทบจากสิ่งแวดล้อมภายนอกได้

บุคคลที่มีจิตใจแข็งแกร่งต่อการกระทบจากสิ่งแวดล้อมได้ โดยไม่ก่อให้เกิดความทุกข์อย่างมากมายนั้น จัดว่าเป็นบุคคลที่มีสุขภาพจิตดี สำหรับวัยรุ่นควรปฏิบัติดังนี้

- (1) มีความพอใจในตนเองยอมรับสภาพความเป็นจริง
- (2) ยอมรับบุคคลอื่นและยอมรับต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- (3) กระจับกระจ่าง กระตือรือร้นต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- (4) เผชิญปัญหาได้อย่างมั่นคง สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้

อย่างมีสติ

(5) ใช้ชีวิตอยู่กับปัจจุบันไม่กังวลกับเหตุการณ์ในอนาคตจนเกินควรหรือมัวแต่ครุ่นคิดถึงเหตุการณ์ในอดีตที่ผ่านมา

- (6) มองโลกในแง่ดีมีอารมณ์ขัน
- (7) มีความเชื่อมั่นในตนเอง

4) พฤติกรรมสุขภาพทางเพศของเด็กวัยรุ่น

วัยรุ่น เป็นวัยที่มีพัฒนาการระหว่างอายุ 12-24 ปี เป็นช่วงการเจริญเติบโตที่ยาวนาน มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายประการ ซึ่งการเจริญเติบโตในแต่ละด้านของร่างกายและจิตใจของเด็กแต่ละคนก็ไม่เหมือนกันทีเดียว ในระยะวัยรุ่นตอนต้นจะเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางร่างกายเร็วมากและมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการทางด้านอื่นๆ ให้ประสานตามไปด้วย เช่น พัฒนาการทางอารมณ์และพฤติกรรมต่างๆ ที่วัยรุ่นแสดงออกมา เป็นต้น

วัยรุ่นจะเริ่มสนใจตนเอง เห็นความแตกต่างระหว่างเพศ ผู้หญิงจะเริ่มเจริญเร็วกว่าผู้ชายชอบซักถามและมีการติดต่อกับเพื่อนต่างเพศ เริ่มมีความรู้สึกทางเพศ วัยรุ่นชายจะเริ่มหลังน้ำอสุจิไหลนานและฝันเปียก เริ่มมีหนวดเครา มีความเปลี่ยนแปลงทางอวัยวะเพศ วัยนี้ จะมีความกังวลใจอย่างมากเกี่ยวกับการพัฒนาการทางร่างกายของตนซึ่งมีผลต่อจิตใจทำให้เด็กกังวล หากมีการบอกกล่าวถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงของร่างกายให้เด็กทราบ ล่วงหน้าก่อนจะทำให้ลดความกังวลลงได้ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (Masturbation) จะพบมากในเด็กวัยรุ่นชายมากกว่าเด็กวัยรุ่นหญิง ผู้ใหญ่และครูอาจารย์ต้องทำให้เด็กรู้สึกว่าเป็นสิ่งธรรมดาเป็นธรรมชาติของทุกคนที่กำลังเจริญเติบโตไม่ใช่เรื่องผิดหรือเรื่องน่าอาย (กรมพลศึกษา, 2543 : 70)

ในปัจจุบันพบว่า ปัญหาทางเพศสัมพันธ์ในเด็กวัยรุ่นนั้นมีเพิ่มขึ้น ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมตามศูนย์การค้าและโรงภาพยนตร์ทั่วไป การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเด็กเป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกที่มีแบบอย่างให้เห็นทางภาพยนตร์ ทางโทรทัศน์ ทางอินเทอร์เน็ต และนิตยสารต่างๆ เกิดเป็นค่านิยม โดยไม่ได้รับการป้องปรามขัดขวางจากพ่อแม่ที่ไม่มีเวลาดูแลอบรมสั่งสอนบุตรเช่นสมัยก่อน (นพวรรณ อัครรัตน์ และ คณะ, 2540 : 610-612)

เป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กอายุระหว่าง 14-18 ปี จะเริ่มมีความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับการแต่งงาน การสร้างฐานะ ฉะนั้นการสอนวัยรุ่นชายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพศ การระวังรักษาสุขภาพทางเพศเป็นเรื่องที่ควรสนใจและอาจแทรกในวิชาหมวดพลานามัย ส่วนวัยรุ่นหญิงจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการมีบุตร การเลี้ยงดูบุตร การครองเรือน ในวิชาการเรือนหรือการแนะแนว และควรให้ความรู้เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย (Save Sex) ด้วย ตลอดจนการดูแลสุขภาพความสะอาดของอวัยวะเพศ การมีประจำเดือน และมีสุขบัญญัติทางเพศที่ดีและถูกต้อง

บทบาททางเพศมีความจำเป็นมากในเพศหญิง ในฐานะที่เป็นหญิงจะต้องมีความภาคภูมิใจในความเป็นจริงว่าตนเป็นหญิงสาวและต้องเป็นมารดาต่อไปอนาคตจะต้องรักนวลสงวนตัว ในเพศชายแม้เด็กจะคิดว่าเป็นโลกของผู้ชายที่ผู้ชายได้เปรียบในทุกกรณีทางสังคม เพศชายมีปัญหาก็จะเปลี่ยนจากเด็กชายเป็นบทบาทของผู้ใหญ่ (Boy Role → Man Role) ซึ่งจะพบว่าปรับตัวยากมากในช่วงนี้ และเป็นปัญหามากในกรณีที่เด็กถูกตามใจมาตั้งแต่เด็ก

ดังนั้น การสอนเด็กวัยนี้ให้มีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพทางเพศจะต้องเน้นความสัมพันธ์ระหว่างเพศควบคู่ไปกับศีลธรรมวัฒนธรรมจริยธรรมเน้นการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งชายและหญิง ฝึกให้มีคุณสมบัติเฉพาะเพศในการปฏิบัติต่อกันในสังคม ผู้สอนควรจะให้ความสนใจสอดแทรกความรู้ แนวทางปฏิบัติให้กลมกลืนให้เห็นเป็นเรื่องธรรมดา

อนึ่ง บิดามารดาควรให้ความใกล้ชิดและอบรมสั่งสอนให้เด็กรู้จักระมัดระวัง การคบเพื่อนต่างเพศ การเที่ยวเตร่ระหว่างเพื่อนต่างเพศ และควรให้คำแนะนำให้พิจารณาถึง หลักเกณฑ์และการป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากเพศตรงข้าม

แนวทางการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ควรปฏิบัติดังนี้

- (1) ยอมรับและควรภูมิใจในเพศของตนเอง
- (2) ให้เกียรติเพื่อนต่างเพศ
- (3) เพศหญิงควรรู้จักการวางตัว รักนวลสงวนตัว และไม่ควรรออยู่สองต่อสองกับเพศตรงข้ามในที่ลับตา
- (4) เมื่อเกิดความต้องการทางเพศ ควรหาทางระบายออกด้วยการเล่นกีฬาหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การเล่นดนตรี การร้องเพลง เป็นต้น
- (5) ศึกษาหาความรู้เรื่องพฤติกรรมทางเพศ เพื่อหลีกเลี่ยงและป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พึงประสงค์
- (6) เข้าใจและยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อจะได้ปรับตัวและคบหากันอย่างมีความสุข

5) พฤติกรรมสุขภาพด้านความปลอดภัย

อันตรายจากอุบัติเหตุและการเป็นพิษเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเป็นทวีคูณ ทำให้เกิดการเสียชีวิต การบาดเจ็บ และความพิการ ตลอด

จนความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมากมาย สาเหตุการตายที่สำคัญที่สุดในกลุ่มอุบัติเหตุจากการขนส่ง ข้อมูลได้ปรากฏชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 และเพิ่มขึ้นมาตลอดจนใน พ.ศ. 2538 จำนวนการตายจากอุบัติเหตุการขนส่งเท่ากับ 16,782 คน อัตรา 28.3 ต่อประชากรแสนคน คิดเป็นร้อยละ 46.1 ของการตายจากอุบัติเหตุ และการเป็นพิษทั้งหมด สัดส่วนของผู้ที่ตายจากอุบัติเหตุการขนส่งที่อายุต่ำกว่า 45 ปี สูงถึงร้อยละ 80.4 เพศชายตายมากกว่าเพศหญิง โดยมีอัตราเทียบประมาณ 4:1 สาเหตุการตายจากอุบัติเหตุที่สำคัญรองจากอุบัติเหตุจากการขนส่ง ตามข้อมูลที่ได้จากมรณบัตรในปี พ.ศ. 2538 คืออุบัติเหตุจากการตกน้ำ จมน้ำจำนวน 3,969 คน อัตรา 6.7 ต่อประชากรแสนคน พบว่า เพศชายตายมากกว่าเพศหญิง เช่นเดียวกับสาเหตุการบาดเจ็บและตายส่วนใหญ่ อัตราเทียบระหว่างผู้ตายเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 2.8:1 อย่างไรก็ตามก็ดีสาเหตุตายกลุ่มนี้ยังมีจำนวนและอัตราตายต่ำกว่าการบาดเจ็บที่ไม่ใช่อุบัติเหตุ ได้แก่ การทำร้ายตนเองและการถูกทำร้าย ซึ่งมีจำนวนตาย 4,296 คน อัตรา 7.02 ต่อประชากรแสนคน และจำนวนตาย 3,564 คน อัตรา 6.0 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ กลุ่มอายุที่มีอัตราสูงเป็นพิเศษในผู้ตายจากอุบัติเหตุการขนส่งทั้งหมด ใน พ.ศ. 2538 คือ กลุ่มอายุ 15-34 ปี เฉพาะในกลุ่มนี้มีอัตราสูงถึงร้อยละ 59.8 ของผู้ตายจากอุบัติเหตุการขนส่งทั้งหมด จากการเฝ้าระวัง การบาดเจ็บในระดับจังหวัดของกองระบาดวิทยา พ.ศ. 2538 พบว่า ผู้ที่เสียชีวิต จากอุบัติเหตุขนส่งมีอวัยวะที่บาดเจ็บรุนแรงสูงสุดและถึงขั้นคุกคามต่อชีวิต คือ ศีรษะและใบหน้า พบร้อยละ 71.2-90.6 ของ ผู้ตายจากอุบัติเหตุการขนส่งในเกือบทุกโรงพยาบาล ผู้ตายส่วนใหญ่เป็นผู้ขับขี่ หรือโดยสารรถจักรยานยนต์มากที่สุด สูงถึงร้อยละ 73-87.7 ร้อยละ 55.7-80.8 เกิดจากการชน ร้อยละ 24.3-62.8 ตีศีรษะก่อนขับขี่ ในโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค พบว่า ผู้ตายเกือบทั้งหมดมิได้สวมหมวกนิรภัย (ไซโมพันธุ์ สันติกาญจน์, 2542)

จากปัญหาของพฤติกรรมสุขภาพด้านความปลอดภัยที่ได้กล่าวมาข้างต้นทำให้วัยรุ่นควรระลึกเสมอว่า อุบัติเหตุเกิดขึ้นได้กับทุกคน ทุกเวลา ทุกสถานที่ จึงต้องมีความระมัดระวังในการกระทำสิ่งต่างๆ ซึ่งการป้องกันอุบัติเหตุที่ได้ผล คือ การปฏิบัติตนที่ปลอดภัยและการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรมีความรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่นด้วยการปฏิบัติ ดังนี้

- (1) เดินมองดูทางข้างหน้าเพื่อสังเกตสิ่งกีดขวาง
- (2) เดินบนทางเท้าหรือเดินชิดขอบทาง

(3) ข้ามถนนโดยใช้สะพานลอยหรือทางข้าม และก่อนข้ามถนนทุกครั้ง
ควรมองขวา มองซ้าย และมองขวาอีกครั้ง เมื่อถนนว่างจึงข้ามได้

(4) ไม่เดินบนถนนขณะเดินทางไป – กลับโรงเรียน

(5) ไม่ห้อยโหนหรือนั่งบนหลังคารถขณะโดยสารรถประจำทาง หรือรถ
สองแถว

(6) สวมหมวกนิรภัยทุกครั้งขณะขับรถหรือโดยสารรถจักรยานยนต์

(7) คาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้งขณะขับรถหรือโดยสารรถยนต์

(8) ปิดแก๊สทุกครั้งเมื่อเลิกใช้

(9) ถ้าได้กลิ่นแก๊สรั่วให้รีบเปิดประตู หน้าต่างระบายอากาศ ห้ามจุดไฟ
หรือปิด-เปิด

(10) สวิตช์ไฟฟ้าใด ๆ ในบริเวณนั้นเป็นอันตราย

(11) ถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกครั้งเมื่อเลิกใช้

(12) ไม่ควรปิด-เปิดสวิตช์ไฟฟ้าขณะมือเปียกน้ำ

(13) เก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ ของมีคม และสารเคมี ไว้ในที่ปลอดภัยและ
มิดชิดทุกครั้งหลังเลิกใช้

(14) อ่านชื่อยา และฉลากยาทุกครั้งก่อนใช้ยา

(15) เก็บขยะ เศษแก้ว และของแหลมคม ในบริเวณโรงเรียนและที่
สาธารณะ

6) พฤติกรรมสุขภาพด้านการใช้และป้องกันสิ่งเสพติด

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization or WHO) ได้ให้ความ
หมายของ สิ่งเสพติดว่า "สิ่งเสพติด" หมายถึงสิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทาง
ร่างกายและจิตใจ โดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ จนในที่สุด
ทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจขึ้น

สาเหตุของการติดสิ่งเสพติดมีอยู่หลายสาเหตุ โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ
เช่น ครอบครัวหรือผู้ปกครอง โรงเรียน หรือสถานศึกษา สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทาง
วัฒนธรรม และสังคม ปัญหาจากทางร่างกายและจิตใจของคนผู้นั้น ปัญหาทางเศรษฐกิจ เป็นต้น
ซึ่งเราพอสรุปสาเหตุของการติดสิ่งเสพติดเป็นข้อๆ ได้ดังต่อไปนี้

(1) ความอยากลอง ความอยากเรียนรู้ อยากทดลอง อยากรู้รสชาติ ความคึกคะนอง การถูกชักชวน การถูกหลอกลวง อาจเกิดขึ้นจากเพื่อนที่กำลังติดสารเสพติด แล้วอยากให้เพื่อนติดบ้าง ซึ่งอาจเป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการที่เป็นไปได้ตามวัย เพราะถ้าหากพฤติกรรมใดที่กลุ่มหรือเพื่อนฝูงยอมรับนิยมปฏิบัติ ก็มักจะยอมรับและปฏิบัติตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้ที่อยู่ในแหล่งที่มีการซื้อขายสารเสพติดนั้นอาจจะได้รับการโฆษณา ชักจูงคุณภาพของสารเสพติดว่าดีต่าง ๆ นานา ทำให้สมองปลอดโปร่งเหมาะแก่การเรียน การทำงาน จนเป็นค่านิยมของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบันที่คิดว่าสิ่งเสพติดเป็นสิ่งโก้เก๋และคิดว่าเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงความเป็นผู้ใหญ่

(2) ความต้องการทางกาย ความเจ็บป่วยทางกาย เช่น ต้องถูกผ่าตัด หรือเป็นโรคปวดศีรษะ เป็นโรคประสาท เป็นหืด ได้รับการทรมานทางกายมาก ผู้ป่วยต้องการบรรเทา พยายามช่วยตัวเองมานานไม่หาย จึงหันเข้าหาสารเสพติดจนติดในที่สุด

(3) สิ่งแวดล้อม สถานที่อยู่อาศัยแออัด หรือเป็นแหล่งสลัม ภาวะเศรษฐกิจบีบบังคับ ปัญหาครอบครัว อาทิเช่น สภาพบ้านแตก สมาชิกในครอบครัวขาดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ขาดความอบอุ่นจากพ่อแม่ และปัญหาอื่นๆ นับเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลผลักดันให้ติดสารเสพติดได้

จากสาเหตุของการติดสิ่งเสพติดที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้วัยรุ่นควรตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติตนเรื่องสิ่งเสพติดให้ถูกต้องและเหมาะสมจึงควรปฏิบัติตามพฤติกรรมสุขภาพด้านการใช้และการป้องกันสิ่งเสพติด ดังนี้

(1) ไม่ใช้ยาพร่ำเพรื่อ และก่อนใช้ยาทุกครั้งควรปรึกษาแพทย์และอ่านฉลากยาทุกครั้ง

(2) ไม่ทดลอง และไม่เชื่อคำชักชวนให้เสพสิ่งเสพติดทุกชนิด

(3) ไม่รับขนม อาหาร จากคนแปลกหน้า หรือคนที่เราไม่ไว้ใจ

(4) ไม่เชื่อคำชักชวนที่ว่าสิ่งเสพติดสามารถช่วยให้คลายทุกข์หรือก่อให้เกิดความสนุกได้

(5) ใช้เวลาอยู่กับบ้านให้มากขึ้น

(6) ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการช่วยเหลืองานในบ้าน การเล่นกีฬา การออกกำลังกาย หรือทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เป็นต้น

(7) ศึกษาหาความรู้เรื่องสิ่งเสพติด เพื่อจะได้มีทักษะในการหลีกเลี่ยง และป้องกันการเสพติด

(8) เมื่อมีปัญหาควรปรึกษา พ่อ แม่ ครู หรือผู้ที่ไว้วางใจได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพนั้นได้มีผู้สนใจทำการวิจัยไว้มากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพทั่วไป

ชไมพร ยนต์นิยม (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “คุณค่าทางโภชนาการของอาหารบริโภคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่บริโภคอาหารจานด่วน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคุณค่าทางโภชนาการของอาหารบริโภคของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายชาย-หญิง ที่บริโภคอาหารจานด่วนกับเด็กที่ไม่บริโภคอาหารจานด่วน จากโรงเรียนเซนต์จอห์น และโรงเรียนสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุวิทยาลัยครูพระนคร อายุระหว่าง 16-19 ปี จำนวน 168 คน เก็บข้อมูลด้วยวิธีการจดบันทึกอาหารบริโภค 2 วันติดต่อกัน โดยเป็นวันหยุด 1 วัน และวันธรรมดา 1 วัน

ผลการวิจัย พบว่า เด็กที่บริโภคอาหารจานด่วนได้รับพลังงานและสารอาหารในปริมาณมากกว่าร้อยละ 67 ยกเว้น แคลเซียมและไนอาซิน สัดส่วนของพลังงานของไขมันมากกว่าร้อยละ 30 โปรตีนเกินกว่า 100 % โดยแหล่งของโปรตีนมาจากเนื้อสัตว์เป็นส่วนใหญ่และได้รับคอเลสเตอรอลมากกว่า 300 มิลลิกรัม/ วัน และได้รับเส้นใยอาหารในปริมาณน้อย

มณีวรรณ ดอนจันทร์ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ภูมิหลัง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านสุขภาพจิตของนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมาจากวิทยาลัย 6 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยพานิชยการอิทธิชัย วิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร วิทยาลัยพานิชยการเขตพูน วิทยาลัยพานิชยการธนบุรี วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง จำนวน 635 ราย เป็นเพศชาย 302 ราย เป็นเพศหญิง

333 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบสุขภาพจิต Symptom Distress Checklist –90 (SDL 90)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มที่มีปัญหาสุขภาพจิตมากที่สุด มีบิดาและมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 17.2 และร้อยละ 23.3 ตามลำดับ บิดามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.6 มารดามีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.2 และเป็นกลุ่มที่มีเงินค่าใช้จ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.4 และกลุ่มที่มีเงินค่าใช้จ่ายอยู่ระหว่าง 3,001-4,000 บาท ร้อยละ 7.0 นักเรียนไม่สนิทสนมกับบิดามารดา ร้อยละ 10.9 มีสภาพแวดล้อมไม่ปลอดภัยไม่น่าอยู่อาศัย ร้อยละ 23.1 มีปัญหาเรื่องเพื่อน ร้อยละ 3.5 มีปัญหาเพศตรงข้าม ร้อยละ 4.1 ทางด้านสุขภาพจิตโดยรวม พบว่า นักศึกษาอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรมีสุขภาพจิตอยู่ในเกณฑ์ปกติทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาปัญหาสุขภาพจิตเฉพาะด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับภูมิหลังของนักเรียน

อุบลรัตน์ รุ่งเรืองศิลป์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และเพื่อศึกษาพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ของวิทยาลัยอาชีวศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จาก 3 วิทยาลัย คือ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล และวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน รวมจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่านิยมและการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง ส่วนการรับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่างได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนเกี่ยวกับสุขภาพจากครอบครัวมากที่สุด รองลงมาได้จากเพื่อนและจากอาจารย์ และส่วนใหญ่มีการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ พื้นที่พักอาศัย การศึกษาและอาชีพของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว แบบแผนการใช้บริการสุขภาพ ค่านิยมและการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ การรับรู้อุปสรรคเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากบุคคล และการได้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

งามนิตย์ ราชกิจ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของประชาชนกลุ่มอายุ 15-59 ปี จังหวัดเชียงราย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหาร สุรา ยาสูบ และยาเสพติด พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมความปลอดภัย พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ และการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน กลุ่มอายุ 15-59 ปี ในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากรกลุ่มอายุ 15 - 59 ปี ของจังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ 6 อำเภอ ในระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม 2540 ถึง 15 พฤษภาคม 2541 จำนวน 2,390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสุขภาพแข็งแรงและมีหลักประกันสุขภาพโรคประจำตัวที่พบมาก ได้แก่ โรคความดันโลหิต ส่วนใหญ่จะเป็นการบริโภคอาหารรสจัด สำหรับพฤติกรรมการออกกำลังกาย พบว่า สูงกว่าเป้าหมายในแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 3 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการออกกำลังกาย

นิลภา จิระรัตนวรรณ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย สุขภาพจิต และการปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน ซึ่งกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล มัธยมศึกษาเอกชน อาชีวศึกษารัฐบาล และอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 2,874 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมบริโภคที่ดี โดยกินอาหารครบ 5 หมู่ ครบ 3 มื้อ มีร้อยละ 31.52 ชอบกินอาหารไขมันสูงในระดับที่มาก - มากที่สุด ร้อยละ 34.5 ใช้ช้อนกลางในระดับที่น้อย- น้อยที่สุด และมีร้อยละ 39.3 นิยมดื่มน้ำอัดลม การดูแลสุขภาพในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนไม่ได้ตรวจสุขภาพ ร้อยละ 67.9 ไม่ได้ตรวจสุขภาพในช่องปาก ร้อยละ 66.1 เรื่องที่ทำให้เกิดความเครียดมากที่สุด ได้แก่ การเรียน ปัญหาภายในครอบครัว และปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ตามลำดับ ในการปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยไปทางมาก ยกเว้นการออกกำลังกายสม่ำเสมอและตรวจสุขภาพประจำปี ซึ่งมีนักเรียนร้อยละ 36.9 ปฏิบัติน้อย- น้อยที่สุด

ธัญญา ตีปานวงศ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมด้านการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติของนักเรียนศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรเพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน เป็นนักเรียนชาย 235 คน และนักเรียนหญิง 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับดีทุกด้าน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติมีความแตกต่างกัน ได้แก่ ด้านการบริโภคอาหาร ด้านสุขภาพจิต โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักเรียนชาย สำหรับด้านการออกกำลังกาย นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการบริโภคอาหารอยู่ในระดับพอใช้ทั้งนักเรียนชายและนักเรียนหญิง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนรับประทานอาหารมื้อเช้า เหตุผลเพราะเป็นความเคยชิน นักเรียนดื่มเครื่องดื่มจำพวกน้ำอัดลมเหตุผลเพราะรสชาติอร่อย นักเรียนรับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์ติดมันหรือกะทิ เฉพาะในนักเรียนชาย โดยให้เหตุผลรสชาติอร่อย ในด้านสุขภาพ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ในข้อถ้านักเรียนมีปัญหาหกล้มใจ นักเรียนจะคิดหมกมุ่นกับปัญหานั้นเป็นเวลานาน เหตุเพราะวิตกกังวลมากเกินไป

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพทั่วไป

ผลการศึกษาโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพทั่วไปอยู่ในระดับพอใช้ถึงดี มีเจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพทั่วไปอยู่ในระดับดี โดยเพศหญิงมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพทั่วไปดีกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมด้านการบริโภคอยู่ในระดับพอใช้ทั้งเพศชายและเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการออกกำลังกายในระดับน้อยถึงน้อยมาก เพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการออกกำลังกายไม่แตกต่างกัน ด้านสุขภาพจิต พบว่า โดยรวมมีสุขภาพจิตอยู่ในระดับปกติทุกด้าน นอกจากนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับคำแนะนำ สนับสนุนเกี่ยวกับสุขภาพจากครอบครัวมากที่สุด รองลงมาเป็นเพื่อนและอาจารย์ ส่วนปัจจัยที่มีความ

สัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ พื้นที่พักอาศัย การศึกษาและอาชีพของบิดามารดา รายได้รวมของครอบครัว แบบแผนการใช้บริการสุขภาพ ค่านิยมและการรับรู้ประโยชน์เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ การได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากบุคคลและการได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านเพศสัมพันธ์

สืบพงษ์ ไชยพรรค (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การยอมรับการคุมกำเนิดของกลุ่มวัยรุ่นในสถาบันอาชีวศึกษา:กรณีศึกษาเฉพาะเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะการยอมรับการคุมกำเนิดทั้งความคิดและการปฏิบัติของกลุ่มวัยรุ่นในสถาบันอาชีวศึกษา และศึกษาตัวแปรอิสระทางปัจเจกบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาและการคุมกำเนิด และปัจจัยด้านทัศนคติต่อการคุมกำเนิดว่ามีความสัมพันธ์กับการยอมรับการคุมกำเนิดของกลุ่มวัยรุ่นในสถาบันอาชีวศึกษาหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นในสถาบันอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เฉพาะเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อายุระหว่าง 17-19 ปี จำนวน 530 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่น ร้อยละ 40.0 มีเพศสัมพันธ์ การยอมรับการคุมกำเนิดเฉพาะในความคิด พบว่า เกือบทั้งหมดยอมรับการคุมกำเนิดโดยจะเป็นชายมากกว่าหญิง ส่วนการยอมรับการคุมกำเนิดในเชิงปฏิบัติ พบว่า เพศชายและเพศหญิง ร้อยละ 49.5 ยอมรับการคุมกำเนิดในความคิดเท่านั้นจะไม่ใช้วิธีการคุมกำเนิดในทางปฏิบัติ เมื่อรวมกลุ่มที่ยอมรับการคุมกำเนิดในความคิดและใช้วิธีต่างๆ พบว่า เพศหญิงมีการยอมรับการคุมกำเนิดมากที่สุด โดยเพศชายไม่ค่อยตระหนักถึงการใช้อุปกรณ์คุมกำเนิด ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการคุมกำเนิดในความคิดและปฏิบัติ คือ เพศ ความรู้เรื่องเพศศึกษาและการคุมกำเนิด และทัศนคติต่อการคุมกำเนิด

อัญชลี คติอนุรักษ์ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการเกิดเชื้อโรคเอดส์ของนักศึกษาชายวิทยาลัยอาชีวศึกษาแห่งหนึ่ง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ของนักศึกษาชายวิทยาลัยอาชีวศึกษา โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สภาพการพักอาศัย สภาพสมรสของบิดามารดา บุคคลที่ให้คำปรึกษาปัญหาส่วนตัวทั่วไป บุคคล

ที่ให้คำปรึกษาปัญหาทางเพศ และการรับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักศึกษา โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวของนักศึกษาที่เคยมีเพศสัมพันธ์กับประเภทของหญิงที่มีเพศสัมพันธ์ด้วย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของหญิงที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยการป่วยเป็นกามโรคของนักศึกษาที่เคยมีเพศสัมพันธ์ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชายโสดอายุ 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาดังแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือปริญญาตรี จำนวนกลุ่มตัวอย่างชายทั้งสิ้น 1,094 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า ร้อยละ 47.0 ของนักศึกษาทั้งหมดเคยเที่ยวหญิงบริการทางเพศ และร้อยละ 55.0 เริ่มเที่ยวหญิงบริการทางเพศหลังเข้าศึกษาในวิทยาลัยแล้ว ปัจจัยกระตุ้นให้ไปเที่ยวหญิงบริการ ได้แก่ การชักชวนจากเพื่อนมากที่สุด รองลงมา คือ มีความต้องการทางเพศ การดื่มสุรา และต้องการหาประสบการณ์ทางเพศ โดยส่วนใหญ่จะไม่ใช้ถุงยางอนามัย รองลงมา ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งหรือใช้บางครั้ง เนื่องจากไม่ได้เตรียมถุงยางอนามัยไว้ก่อนมีมากที่สุด รองลงมา คือ การใช้ถุงยางอนามัยทำให้ความสุขในการร่วมเพศน้อยลง ประมาณ 1 ใน 5 ของนักศึกษาทั้งหมดที่เคยเที่ยวหญิงบริการทางเพศในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีนักศึกษาที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ร้อยละ 60.0 และใช้ถุงยางอนามัยบางครั้งเพียง 36.0 โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากไม่ได้เตรียมถุงยางอนามัยไว้ก่อนและการใช้ถุงยางอนามัยทำให้ความสุขในการร่วมเพศน้อยลง และในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา มีนักศึกษา ร้อยละ 20.0 ของผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ ที่ป่วยเป็นกามโรคและพบว่าผู้ที่เคยมีเพศสัมพันธ์ 5 คน มีผู้ที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการป่วยเป็นกามโรค 1 คน ดังนั้นโอกาสเสี่ยงต่อโรคเอดส์ก็จะสูงตามไปด้วย

ซูลีพร อินทรไพบูลย์ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและเปรียบเทียบค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศของตามตัวแปรด้านเพศ ประเภทโรงเรียน สังกัดของโรงเรียน สภาพสมรรถของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเรื่องเพศศึกษาและการเตรียมการป้องกัน แก้ไขปัญหาในเรื่องเพศของนักเรียนวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุระหว่าง 16-19 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5-6 ในสายสามัญ จำนวน 209 คน นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สายอาชีพแผนกพานิชยกรรม จำนวน 398 คน และนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 สายอาชีพแผนกช่างอุตสาหกรรม จำนวน 299 คน เป็นนักศึกษาชาย จำนวน

450 คน และเป็นนักศึกษาหญิง จำนวน 456 คน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 3 ทั้งหมด 17 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 906 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบวัดค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมในเรื่องเพศ

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าการที่คู่รักจับมือถือแขนกันไม่ใช่เรื่องเสียหายและการที่ผู้หญิงแสดงออกด้านความรู้สึกทางเพศไม่เป็นการเสื่อมเสีย โดยให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นสิทธิส่วนบุคคลและหญิงชายควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน

สุรชาติพย์ แสงวัฒมนกุล (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงที่มีต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรส" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรส ในลักษณะการจูบ การเล้าโลม และการมีเพศสัมพันธ์ภายใต้เงื่อนไขระดับความรัก 3 ระดับ คือ ชอบกัน รักกัน และหมั่นกันแล้วหรือมีโครงการจะแต่งงานกัน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรสตามการรับรู้ของนักศึกษา การประเมินคุณค่าของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสรวม 13 ปัจจัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงหัวหมาก จำนวน 500 คน อายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นเพศชาย 250 คน และเพศหญิง 250 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ในกรณีชอบกัน นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าน่าจูบกันได้แต่ไม่เห็นด้วยกับการปล่อยตัวทางเพศในลักษณะการเล้าโลมและการมีเพศสัมพันธ์ ในกรณีรักกัน นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปล่อยตัวทางเพศทั้งในลักษณะการจูบและการเล้าโลมแต่ไม่เห็นด้วยกับการมีเพศสัมพันธ์ ในกรณีที่ชายหญิงหมั่นกันแล้วมีโครงการจะแต่งงานกัน พบว่านักศึกษามีความเห็นด้วยกับการปล่อยตัวทางเพศทั้งในลักษณะการจูบ การเล้าโลม และการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรสกับปัจจัยต่างๆ พบว่า อายุ และ ทัศนคติเสรีนิยม การประเมินคุณค่าของความรัก การเปิดรับข่าวสารต้องห้ามทางหนังสือ วีดีโอ ลักษณะการอยู่อาศัย ทัศนคติของบิดาและเพื่อนที่มีต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรสตามการรับรู้ของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรสอย่างไม่เด็ดขาด ส่วนทัศนคติของมารดาที่มีต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรสและการประเมินคุณค่าของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรส และตัวแปรที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนสมรส

ได้แก่ สถานภาพสมรสของบิดามารดา ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และประสบการณ์ในการเกี่ยวพัน

กรองทิพย์ จันแยม (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่อบุคคลกับการยอมรับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการยอมรับ ค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่นของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง ระดับ ปวช. และ ปวส. ในโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาลและโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนประเภทวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และสื่อบุคคล กับการยอมรับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงระดับ ปวช. และ ปวส. ในโรงเรียนอาชีวศึกษารัฐบาลและโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 323 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า สื่อมวลชนที่นักศึกษาเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ โดยสื่อโทรทัศน์ ส่วนใหญ่เป็นรายการบันเทิง รองลงมาเป็นรายการข่าว รายการกีฬา เกมโชว์ ทอล์คโชว์ และตอบปัญหาเกี่ยวกับเพศศึกษาตามลำดับ เนื้อหาที่เปิดรับสื่อนิตยสารมากที่สุด คือ คอลัมน์แฟชั่น รองลงมาเป็นคอลัมน์บันเทิง (นวนิยายต่างๆ) ส่วนสื่อบุคคลที่นักศึกษาเปิดรับมากที่สุด คือ เพื่อน รองลงมาเป็นพ่อแม่ พี่น้อง และบุคคลอื่นในครอบครัว การยอมรับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่น พบว่า ส่วนใหญ่ยอมรับว่าควรกอดจูบและเล้าโลมกันได้ แต่การมีเพศสัมพันธ์นั้นมีความเฉื่อยอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสของวัยรุ่น พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นสิ่งต่อการตั้งครรรภ์ ถ้าคนอื่นรู้จะถูกติเตียนได้และเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรมประเพณี และพบว่า นักศึกษาที่เปิดรับสื่อมวลชนมากจะมีการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสน้อย

กอบกาญจน์ มัทธโน (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม กับการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนอาชีวศึกษาชายชั้นปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนอาชีวศึกษาชายชั้นปีที่ 3 ในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาชายชั้นปีที่ 3 ที่เคยมีประสบการณ์ทางเพศและกำลังศึกษาอยู่

ในวิทยาลัยเทคนิคดุสิต วิทยาลัยพาณิชยการเซตุน วิทยาลัยพาณิชยการบางนา วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง และวิทยาลัยศิลปหัตถกรรมกรุงเทพฯ จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนเรียนอาชีวศึกษาชาย ร้อยละ 60.0 มีความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และถุงยางอนามัยในระดับปานกลาง โดยร้อยละ 77.4 ตอบคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติก่อนสวมถุงยางอนามัยชนิดมีกระเปาะไม่ถูกต้อง ร้อยละ 51.5 ของกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเป็นกลางต่อถุงยางอนามัย กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 30 มีการรับรู้สูงในเรื่องโอกาสเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์กับหญิงขายบริการทางเพศโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยที่เสี่ยงต่อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์เรื่องความรุนแรงของโรคเอดส์ เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ทำให้เสียเวลาเสียเงิน เรื่องการทำแท้งเถื่อนอาจเป็นอันตรายถึงชีวิต เรื่องการตั้งครรภ์ไม่ปรารถนาทำให้นुकคคอันเป็นที่รักเสียเงินเสียเวลาและเสียอนาคตในการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 41.0 รับรู้ว่าการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกต้องสามารถป้องกันการตั้งครรภ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่ารับรู้ว่าถุงยางอนามัยสามารถป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 68.7 มีคู่เพศสัมพันธ์ 1-2 คน ต่อปี และคู่เพศสัมพันธ์ประจำส่วนใหญ่กับนักเรียน/นักศึกษา คู่เพศสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างมีการชักชวนให้ใช้ถุงยางอนามัยเพียง ร้อยละ 36.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.8 ได้รับคำแนะนำจากบิดามารดา และครูน้อยในเรื่องการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์และเรื่องความสำเร็จความใคร่เป็นครั้งคราวช่วยลดความต้องการทางเพศได้ และพบว่ามียุคตัวอย่าง ร้อยละ 19.0 ที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการใช้ถุงยางอนามัย พบว่า รายได้ ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์และถุงยางอนามัย ทัศนคติที่ดีต่อการใช้ถุงยางอนามัย การรับรู้เกี่ยวกับโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคที่เกิดจากการไม่ใช้ถุงยางอนามัย การรับรู้เกี่ยวกับโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคที่เกิดจากการไม่ใช้ถุงยางอนามัย การรับรู้ความรุนแรงของโรคที่เกิดจากการไม่ใช้ถุงยางอนามัย การรับรู้เกี่ยวกับผลดีของการใช้ถุงยางอนามัย ความสะดวกในการได้รับถุงยางอนามัย จำนวนคู่เพศสัมพันธ์ การใช้ถุงยางอนามัยของเพื่อนสนิท การสนับสนุนของคู่เพศสัมพันธ์ การได้รับคำแนะนำจากบิดามารดาหรือครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย และพบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับการใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ได้แก่ ความมีอิสระในการดำรงชีวิต ราคาของถุงยางอนามัย และพบว่า การสนับสนุนของคู่เพศสัมพันธ์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคที่เกิดจากการไม่ใช้ถุงยางอนามัย และราคาของถุงยางอนามัยสามารถร่วมทำนายการใช้ถุงยางอนามัยได้ดีที่สุด

แจ่มจรัส วงษ์วิษักรณ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความรู้ ทศนคติ ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทศนคติ ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาและวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ และเปรียบเทียบความรู้ ทศนคติ ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์ตามตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทศนคติ ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์ และพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาและวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 506 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลาง ปัจจัยที่ทำให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แตกต่างกัน ได้แก่ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากแหล่งที่ต่างกัน ส่วนใหญ่มีทศนคติระดับปานกลาง ปัจจัยที่ทำให้ทศนคติแตกต่างกัน ได้แก่ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากพ่อแม่ ญาติ เพื่อน วิทยากรที่มาบรรยาย นิทรรศการ สถานที่ท่องเที่ยว ในด้านความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์ พบว่า ส่วนใหญ่มีความเชื่อถูกต้องในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ทำให้ความเชื่อแตกต่างกัน ได้แก่ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากวิทยากรที่มาบรรยาย หนังสือพิมพ์ นิทรรศการ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคเอดส์ระดับปานกลาง ปัจจัยที่ทำให้พฤติกรรมแตกต่างกัน ได้แก่ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์จากหนังสือพิมพ์ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทศนคติ ความเชื่อด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคเอดส์และพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์ พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับความเชื่อและพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์

พวงวรรณ จันทร์ตรี (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ค่านิยมเรื่องการรักษาพรหมจารีของสตรีโสดที่ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ในเขตชุมชนหนึ่งของภาคกลาง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยมในเรื่องการรักษาพรหมจารี ความรู้เรื่องเพศ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ และความสัมพันธ์ระหว่างอายุ อาชีพ การรับรู้ข่าวสารในเรื่องเพศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับของเพื่อนสนิทในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน การสั่งสอนในเรื่องเพศจากบิดามารดา ความรู้ในเรื่องเพศและการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์กับค่านิยมเรื่องการรักษาพรหมจารี กลุ่มตัวอย่างเป็นสตรีโสดที่อายุระหว่าง 13-29 ปี และกำลังศึกษาอยู่กับ

ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนของอำเภอแห่งหนึ่งในภาคกลาง จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่านิยมที่ดีในเรื่องการรักษาพรหมจารี โดยเห็นว่าการรักษาพรหมจารีก่อนแต่งงานเป็นเรื่องที่ดีที่ควรปฏิบัติ โดยส่วนใหญ่ตัวอย่างจะมีค่านิยมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนผลการศึกษาด้านความรู้ในเรื่องเพศ พบว่า ยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะเรื่องชีววิทยากการตั้งครรภ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับการคุมกำเนิด และความเข้าใจในเรื่องความรู้สึกความต้องการทางเพศ ในส่วนการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์ส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมเรื่องการรักษาพรหมจารี พบว่า การรับข่าวสารในเรื่องเพศ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการยอมรับของเพื่อนสนิทในเรื่องเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และการสั่งสอนในเรื่องเพศจากบิดามารดา มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับค่านิยมเรื่องการรักษาพรหมจารีของกลุ่มตัวอย่าง

ชัยวัฒน์ ทศนพูนชัย และคณะ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ของวัยรุ่นในหมู่บ้านแห่งหนึ่ง อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคเอดส์ของกลุ่มวัยรุ่นหญิงและชายในหมู่บ้านหายโคก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นวัยรุ่นหญิงและชายอายุ 13-20 ปี ในหมู่บ้านหายโคก อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี จำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสำรวจ แบบสังเกต และการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นชายมีพฤติกรรมใช้เวลาว่างในการดื่มสุรา ดูสื่อที่เร้าอารมณ์ทางเพศและมีทัศนคติว่าสื่อต่างๆ เช่น หนังสือและวีดีโอวี เป็นของดีราคาถูก ส่วนด้านพฤติกรรมทางเพศ พบว่า วัยรุ่นหญิงมีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศในลักษณะของการจูบ และการหอมแก้มว่าไม่สมควรกระทำ 3 ใน 9 رأيเห็นว่าการหอมแก้มอาจเกิดได้ถ้ามีความรักแต่ไม่ยอมให้ถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ และมี 4 ใน 9 رأيที่ไม่มั่นใจในตนเองเมื่อมีความรู้สึกทางเพศ 3 ใน 9 رأيมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรสว่าไม่เหมาะสม เนื่องจากกลัวการตั้งครรภ์ กลัวฝ่ายชายไม่รับผิดชอบ กลัวเสียชื่อเสียง 6 ใน 9 رأي เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา และถ้าไม่รักกันก็ไม่ควรลงเอยด้วยการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนวัยรุ่นชายมีทัศนคติต่อพฤติกรรมทางเพศต่อวัยรุ่นหญิงทั่วไปว่า มีเพศสัมพันธ์ง่ายไม่รักษาวลสงวนตัว โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 เริ่มมีเพศสัมพันธ์กัน และเมื่อมีความรู้สึกทางเพศจะใช้วิธีเที่ยวหญิงบริการ หรือหญิงในหมู่บ้านอื่น

โดยมีทัศนคติต่อการใช้ถุงยางอนามัยว่าใช้แล้วไม่เป็นธรรมชาติแต่จะใช้ทุกครั้ง เนื่องจากกลัวติดเชื้อเอดส์ ยกเว้นเวลาเมาสูรา หรือมีเพศสัมพันธ์กับหญิงอื่นที่ไม่ใช่หญิงบริการ

พิชัย ไทยอุดม (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษาในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการประยุกต์แนวคิดทักษะชีวิตศึกษา ในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง 40 คน และกลุ่มควบคุม 38 คน

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่ม เคยมีประสบการณ์ทางเพศสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 7.5 และร้อยละ 3.5 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่มีเพศสัมพันธ์กับหญิงรักสนุก คู่รักและเพื่อนต่างเพศ เมื่อเกิดอารมณ์ทางเพศนักเรียนทั้งสองกลุ่มจะหาทางออกโดยการเล่นกีฬาฟังเพลงและอ่านหนังสือ

ขวัญชนก ศิริวัฒนกาญจน์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมทางเพศและปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนหญิงโสด ในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุดรธานี" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการร่วมเพศ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมกับการร่วมเพศ และปัจจัยที่สามารถร่วมทำนายการร่วมเพศของเยาวชนหญิงโสด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนักศึกษาหญิงอายุ 15-24 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ และเรียนแบบทางไกล ในสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุดรธานี จำนวน 433 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 25.4 เคยร่วมเพศ อายุโดยเฉลี่ยที่ร่วมเพศครั้งแรกคือ 17.27 ปี คู่ร่วมเพศครั้งแรกส่วนใหญ่เป็นคู่รัก โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลของการร่วมเพศว่าอยากรู้ อยากลอง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เคยร่วมเพศ พบว่า ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา คู่ร่วมเพศส่วนใหญ่เป็นคู่รัก จำนวนคู่ร่วมเพศส่วนใหญ่ 1-2 คน ถือว่าเป็นพฤติกรรมสำสอนทางเพศ ในกลุ่มที่มีการร่วมเพศเป็นครั้งคราวหรือนานๆครั้ง มักจะไม่ได้มีการเตรียมพร้อมสำหรับการป้องกันการตั้งครรภ์ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์ กลุ่มตัวอย่างที่ร่วมเพศส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.1 ที่มีการคุมกำเนิดเป็นครั้งคราว ร้อยละ 29.1 ของกลุ่มตัวอย่างที่เคยร่วมเพศเคยตั้งครรภ์ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการร่วมเพศกับเพื่อนต่างเพศหรือกับคู่รัก และพบว่า คู่ร่วมเพศใช้ถุงยางอนามัยเป็นครั้งคราว และมีกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 25.5 เคยเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์

งามนิตย์ ราชกิจ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของประชาชน กลุ่มอายุ 15-59 ปี จังหวัดเชียงราย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหาร สุรา ยาสูบ และยาเสพติด พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมความปลอดภัย พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ และการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน กลุ่มอายุ 15-59 ปี ในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ของจังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ 6 อำเภอ ในระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม 2540 ถึง 15 พฤษภาคม 2541 จำนวน 2,309 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า ในด้านพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายมีพฤติกรรมเสี่ยงโดยมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อน และหญิงบริการทางเพศ ร้อยละ 7.0 และในจำนวนนี้มีเพียง ร้อยละ 23.1 ที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งกับเพื่อนหญิง และร้อยละ 70.6 ที่ใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงขายบริการทางเพศ

ธัญญา ตีปานวงศ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมด้านการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน เป็นนักเรียนชาย 235 คนและนักเรียนหญิง 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับดีทุกด้าน เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติที่แตกต่างกันในด้านเพศศึกษา โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักเรียนชาย

นิลภา จิระรัตนวรรณะ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย สุขภาพจิต และการปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียน ซึ่งกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

รัฐบาล มัธยมศึกษาเอกชน อาชีวศึกษารัฐบาลและอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 2,874 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนเคยมีเพศสัมพันธ์ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 7.7 ไม่มีการป้องกันการติดเชื้อ ร้อยละ 56.1 และไม่มีการคุมกำเนิด ร้อยละ 33.9

พิทยา จารุพูนผล และคณะ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแห่งหนึ่ง เขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแห่งหนึ่ง เขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแห่งหนึ่ง เขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ปีการศึกษา 2541 จำนวน 279 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียน ร้อยละ 21.2 มีประวัติการร่วมเพศแล้ว โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.7 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกก่อนอายุครบ 16 ปี โดยจะมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือเพื่อน นักเรียนที่สนิทมากที่สุดและมีการใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 19.0 เมื่อมีโรคจากการมีเพศสัมพันธ์ จะซื้อยารับประทานเอง นักเรียนหญิง ร้อยละ 5.6 เคยมีเพศสัมพันธ์ โดยมีเพศสัมพันธ์กับแฟน คนรักหรือเพื่อนที่สนิท ครั้งหนึ่งมีเพศสัมพันธ์ตอนอายุน้อยกว่า 16 ปี และเป็นไปโดยสมัครใจมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่ใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก และพบว่า มี 2 รายที่เคยตั้งครรภ์ และซื้อยาขับประจำเดือนมารับประทานเอง ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางเพศคือนักเรียนชายมีพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนหญิง นักเรียนที่มีผลการเรียนสูงกว่าจะมีโอกาสมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ นักเรียนที่ได้รับเบี้ยเลี้ยงมากกว่าจะมีพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่ได้รับเบี้ยเลี้ยงน้อยกว่า นักเรียนที่ไม่ได้พักกับบิดามารดามีโอกาสมีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่พักอาศัยกับบิดามารดา นักเรียนที่สูบบุหรี่มีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่ไม่สูบบุหรี่ และนักเรียนที่ดื่มสุรามีเพศสัมพันธ์มากกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มสุรา

พิทักษ์ ศิริวงศ์ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การสร้างและการปรับเปลี่ยนความเป็นเพศและจินตนาการทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นชาย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการสร้าง การปรับเปลี่ยนความเป็นเพศและจินตนาการทางเพศในกลุ่มวัยรุ่นชาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในระดับ ปวช. 1-3 เป็นนักเรียนชาย

30 คน นักเรียนหญิง 2 คน เป็นอาจารย์ 2 คน ศิษย์เก่าจำนวน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 35 คน โดยใช้การสัมภาษณ์ระดับลึก

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียน ปวช. 1 มีความคิดเห็นว่าการล่วงเกินทางเพศและการมีเพศสัมพันธ์เป็นเรื่องปกติธรรมดา เมื่อคบกันเป็นแฟนได้ระยะหนึ่งก็ควรที่จะมีการจับมือถือแขน โอบกอด หอมแก้มหรือการมีเพศสัมพันธ์ และเมื่อมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้มีการป้องกันด้วยการใช้ถุงยางอนามัยหรือใช้วิธีหลังภายนอกจนทำให้เกิดการตั้งครรภ์ขึ้นก็จะพาผู้หญิงไปทำแท้ง เพราะเป็นวิธีที่แก้ปัญหาได้ดีและรวดเร็วที่สุด นักเรียน ปวช. 2 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องความสนิทสนมหรือมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นแล้วมักจะคิดถึงเรื่องการล่วงเกินทางเพศ โดยเริ่มจากการจับมือถือแขนและจะฉวยโอกาสในการสัมผัสผู้หญิงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การมีเพศสัมพันธ์นั้น ส่วนใหญ่อยากทดลองและจะมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือผู้หญิงที่ยินยอม นิยมการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัยและมีความคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงหากใช้วิธีหลังภายนอกจะมีความปลอดภัย และหลังจากที่นักเรียนมีประสบการณ์การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ของผู้หญิงแล้ว นักเรียนชายจึงเริ่มมีความระวังในการมีเพศสัมพันธ์มากขึ้น โดยหันมาใช้ถุงยางอนามัยเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ ส่วนนักเรียน ปวช.3 มีความคิดเห็นว่าเป็นเรื่องความสนิทสนมกันได้สักระยะฝ่ายชายจะเริ่มจับแก้ม หอมแก้ม โอบกอด ถ้าผู้หญิงไม่ขัดขืนหรือไม่ปฏิบัติก็จะไม่หยุดการกระทำและจะพัฒนาต่อไปจนกระทั่งมีเพศสัมพันธ์ และช่วงเวลาที่เหมาะสมของการมีเพศสัมพันธ์ควรมีอายุประมาณ 15 ปี และมีการแข่งขันว่าใครจะมีโอกาสที่เพศสัมพันธ์ก่อนกัน การป้องกันโดยหลังภายนอก หากฝ่ายหญิงเกิดการตั้งครรภ์ก็จะพาไปทำแท้ง

ศุภชัย สายศร (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความชุกของการติดเชื้อเอชไอวี กามโรค การใช้ยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ในกลุ่มวัยรุ่นและหนุ่มสาวในจังหวัดเชียงราย : การนำเทคนิคใหม่มาใช้เป็นตัวชี้วัดปัญหาและพฤติกรรมเสี่ยง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตราความชุกของการติดเชื้อเอชไอวี กามโรค การใช้ยาเสพติด และพฤติกรรมทางเพศ ในกลุ่มวัยรุ่นหนุ่มสาว ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนจังหวัดเชียงราย เป็นรายศึกษาภาคตัดขวาง โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคใหม่ในการตอบแบบสอบถามผ่านจอคอมพิวเตอร์ (Audio-CASI) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนพานิชยการและเทคนิคของจังหวัดเชียงราย อายุ 15-21 ปี จำนวน 1,725 คน

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนร้อยละ 58.4 เคยมีเพศสัมพันธ์ โดยนักเรียนชายมีประสบการณ์ทางเพศมากกว่านักเรียนหญิง ร้อยละ 9.0 ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศทั้งเพศหญิงและเพศชาย นักเรียนหญิง ร้อยละ 46.6 และนักเรียนชาย ร้อยละ 41.8 มีคูรักร (รวมคู่นอนชั่วคราวทั้ง

เพศหญิงและชาย) โดยนักเรียนหญิงมีคูรักรมมากกว่านักเรียนชายเล็กน้อย ร้อยละ 15.6 และร้อยละ 10.5 ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีเพศสัมพันธ์ที่มีการใช้ถุงยางอนามัยกับคูรักรทุกครั้งหรือเกือบทุกครั้ง โดยนักเรียนชายใช้ถุงยางอนามัยมากกว่านักเรียนหญิง พบว่า ร้อยละ 16.2 ของนักเรียนชายมีคู่นอนชั่วคราวในช่วงเวลา 3 เดือนที่ผ่านมา มากกว่านักเรียนหญิงที่มีเพียง ร้อยละ 4.8 แต่ในกรณีนี้ นักเรียนหญิงใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนชั่วคราวมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีการใช้หรือให้คู่นอนใช้วิธีคุมกำเนิดโดยใช้ยาคุมกำเนิดชนิดเม็ด คิดเป็นร้อยละ 68.0 และร้อยละ 62.5 ตามลำดับ และพบว่า มีนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เคยตั้งครรภ์ หรือทำให้คู่นอนตั้งครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 16.9 และร้อยละ 27.3 ตามลำดับ และในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ทำแท้ง คิดเป็นร้อยละ 84.8 และ 83.0 ตามลำดับ

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านเพศสัมพันธ์

ผลการศึกษาโดยรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศอยู่ในระดับต่ำถึงพอใช้ เจตคติเกี่ยวกับเรื่องเพศอยู่ในระดับดี และมีการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศอยู่ในระดับไม่ถูกต้องถึงพอใช้ โดยเพศหญิงมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติดีกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านการปล่อยตัวทางเพศก่อนแต่งงาน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในเชิงบวกว่าไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับการที่ผู้หญิงมีเจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานเป็นเรื่องธรรมดา การรักษาพรหมจารีก่อนแต่งงานเป็นเรื่องดีควรปฏิบัติ การจูบ หอมแก้ม เป็นการไม่สมควร ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นเชิงลบเกี่ยวกับการปล่อยตัวทางเพศ มีความคิดเห็นว่าการไปเที่ยวกับเพศตรงข้ามตามลำพังเป็นเรื่องปกติ การจับมือถือแขน การถูกเนื้อต้องตัวถึงขั้นกอด จูบ กับคูรักรในที่สาธารณะเป็นสิ่งที่ทำได้ เป็นเรื่องปกติ การแสดงออกด้านความรู้สึกทางเพศไม่เป็นการเสื่อมเสีย โดยให้เหตุผลว่า เป็นเรื่องธรรมชาติ เป็นสิทธิส่วนบุคคล หญิงชายควรมีสิทธิเท่าเทียมกัน ในกรณีที่ชอบกันนักศึกษามีความคิดเห็นว่าสามารถจูบกันได้ ในกรณีที่รักกันสามารถจูบและเล้าโลมได้ ส่วนในกรณีที่หมั่นกันสามารถ จูบ เล้าโลม และมีเพศสัมพันธ์ได้ และพบว่า กลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งเคยจับมือถือแขนกับคูรักร และมีบางส่วนเคยกอดจูบกับคูรักร กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 3 มีความคิดเห็นว่าการหลังจากสนิทสนมกันได้สักระยะฝ่ายชายจะเริ่มจับแก้ม หอมแก้ม โอบกอด ถ้าฝ่ายหญิงไม่ปฏิเสธก็จะไม่หยุดการกระทำและจะพัฒนาต่อไปจนกระทั่งมีเพศสัมพันธ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติการปล่อยตัวทางเพศก่อนแต่งงาน ได้แก่ ทัศนคติของมารดาที่มีต่อการปล่อยตัวทางเพศก่อนแต่งงาน และการประเมินคุณค่าของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส

ด้านพฤติกรรมกรรมมีเพศสัมพันธ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยมีเพศสัมพันธ์ คู่รัก รองลงมาเป็นผู้ขายบริการทางเพศ ส่วนปัจจัยที่กระตุ้นให้ไปใช้บริการผู้ขายบริการทางเพศ ได้แก่ การชักชวนของเพื่อน รองลงมาเป็นการมีความต้องการทางเพศ ต้องการหาประสบการณ์ทางเพศ และดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยพบว่า เพศชายมีเพศสัมพันธ์มากกว่าเพศหญิง และพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนสูงมีเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนต่ำ และกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวมากมีเพศสัมพันธ์มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวน้อย

ด้านการคุมกำเนิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากที่มีเพศสัมพันธ์ใช้ถุงยางอนามัยในสัดส่วนที่น้อย โดยกลุ่มตัวอย่างมีการยอมรับการคุมกำเนิดในทางความคิดแต่ไม่ใช้วิธีการคุมกำเนิดในทางปฏิบัติ และพบว่า เพศหญิงมีการยอมรับการคุมกำเนิดมากกว่าเพศชาย คู่เพศสัมพันธ์มีการชักชวนให้ถุงยางอนามัยในสัดส่วนที่น้อย กลุ่มตัวอย่างได้รับคำแนะนำจากบิดามารดา และครูน้อย ในเรื่องการให้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ถุงยางอนามัย ได้แก่ รายได้ ความรู้เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โรคเอดส์และถุงยางอนามัย ทัศนคติที่ดีต่อการให้ถุงยางอนามัย และกลุ่มตัวอย่างบางกลุ่มใช้วิธีการคุมกำเนิดโดยการหลั่งภายนอก ซึ่งอาจทำให้เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้

ด้านการตั้งครรภ์และการทำแท้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เห็นด้วยที่ผู้หญิงมีสิทธิในการตัดสินใจทำแท้งได้ทุกกรณี และมีความคิดเห็นว่าผู้หญิงมีสิทธิทำแท้งได้แต่ต้องมีเหตุผลอันเนื่องมาจากสุขภาพ โดยให้ครอบครัวไปถึงสุขภาพของทารกในครรภ์ และสุขภาพกายที่เป็นอุปสรรค ในการเลี้ยงดูบุตร กลุ่มตัวอย่างครึ่งหนึ่งเห็นด้วยที่สตรีที่ไม่ได้แต่งงานแต่ตั้งครรภ์เป็นอุปสรรคต่อการศึกษา น่าจะทำแท้งโดยไม่ผิดกฎหมาย และไม่เห็นด้วยที่นักเรียน/นักศึกษาที่ตั้งครรภ์สามารถศึกษาต่อไปได้โดยไม่ผิดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน และควรจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์แก่ผู้ตั้งครรภ์ และพบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ตั้งครรภ์หรือทำให้คู่ของตนตั้งครรภ์ไปทำแท้ง

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านความปลอดภัย

สมพร อินศรีแก้ว (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ผู้ป่วยอุบัติเหตุและคดีของโรงพยาบาลลำปาง ปีงบประมาณ 2529" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารายละเอียดของอุบัติเหตุจราจรและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ กลุ่มอายุ ความรุนแรงที่ได้รับ และประเภทของอุบัติเหตุ ได้ทำการศึกษาผู้ป่วยจากอุบัติเหตุและคดีของโรงพยาบาลลำปาง รวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2528 ถึง 30 กันยายน 2529 จำนวน 14,233 คน เป็นผู้ป่วยนอก 9,064 คน ผู้ป่วยใน 4,629 คน

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สาเหตุส่วนใหญ่มาจากอุบัติเหตุจากรถ รongลงมาเป็นอุบัติเหตุภายในบ้าน (ถูกของมีคมและไม่มีคม, วัตถุหล่นใส่ ทับ, ชน, กระแทก, พลัดตกจากที่สูง ตามลำดับ) และอุบัติเหตุจากเครื่องมือเครื่องจักร ช่วงอายุ 15-29 ปี พบว่า มีจำนวนผู้ป่วยมากที่สุดในอุบัติเหตุทุกประเภท

กิตติ พุฒิกานนท์ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัจจัยเสี่ยงต่อการได้รับอุบัติเหตุจากรถของนักเรียนขณะเดินทางไปและกลับโรงเรียน ในจังหวัดลำปาง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการได้รับอุบัติเหตุจากรถของนักเรียน ขณะเดินทางไปและกลับโรงเรียนในจังหวัดลำปาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เคยได้รับอุบัติเหตุจากรถ ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2528 ถึง 31 กรกฎาคม 2529 จำนวน 225 คน เป็นนักเรียนในเขตเทศบาล 105 คน นอกเขตเทศบาล 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในช่วงอายุ 16-19 ปี ร้อยละ 41.3 และพบว่านักเรียนในกลุ่มที่ได้รับอุบัติเหตุ มีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 11.9 และส่วนใหญ่ไม่ปฏิบัติตามกฎจราจรโดยหยุดกะทันหัน รongลงมาเป็นแข่งรถในที่คับขันไม่ให้สัญญาณหรือให้สัญญาณไม่ถูกต้องและขับคร่อมเส้น

วณิดา กำจัดัดสกร (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอุบัติเหตุในผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอุบัติเหตุในผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่มารับบริการที่โรงพยาบาลตากสิน ตั้งแต่วันที่ 1-31 มีนาคม 2530 จำนวน 118 คน

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ประสบอุบัติเหตุจะอยู่ในช่วงอายุ 18-27 ปี และเป็นผู้ชายทั้งหมด และผู้ขับขี่มักจะไม่เคร่งครัดต่อกฎจราจร มีการฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร ทั้งในขณะที่ออกรถและในขณะที่รถวิ่งอยู่ ผู้ขับขี่ยึดถือเอาแต่ความสะดวกสบาย ปฏิบัติตัวตามความพอใจ คึกคะนอง ชอบการแข่งขัน และความเร็วมากกว่าคำนึงถึงความปลอดภัย และพบว่าผู้ขับขี่ยังขาดความรู้ในการใช้ถนน ไม่นิยมใช้อุปกรณ์ในการป้องกันภัย และมีการใช้รถจักรยานยนต์ ในขณะที่รถมีสภาพไม่ปกติ

กำไล ตรีชัยศรี (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในขณะขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ ในขณะขับขี่รถจักรยานยนต์

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จังหวัดสระบุรี ที่เกิดอุบัติเหตุ จำนวน 208 คน และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนที่ไม่เคยเกิดอุบัติเหตุภายในระยะเวลา 1 ปี จำนวน 416 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ร้อยละ 57.9 เป็นนักเรียนในช่วงอายุ 16-19 ปี ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ที่ประสบอุบัติเหตุ พบว่า ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 30.3 ชนกัน ร้อยละ 17.8 และถูกรถอื่นชน ร้อยละ 14.9 เหตุผลในการฝ่าฝืนกฎจราจร ส่วนใหญ่เพราะความรีบร้อน รองลงมาเป็น คิดว่าปลอดภัยแล้ว ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ต่อการฝ่าฝืนกฎจราจร ความรู้เกี่ยวกับกฎจราจร ประสบการณ์ในการขับขี่รถจักรยานยนต์ และความบกพร่องของรถจักรยานยนต์ (ระจกสอสงหลัง)

เอื้อมพร รักจรรยาบรรณ (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดชลบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างนักเรียนที่เคยประสบอุบัติเหตุและไม่เคยประสบอุบัติเหตุ และหาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนในเขตเทศบาล จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน เป็นนักเรียนที่เคยประสบอุบัติเหตุ 166 คน และเป็นนักเรียนที่ไม่เคยประสบอุบัติเหตุ 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ทักษะคิดเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนอยู่ในระดับพอใช้ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียน อยู่ในระดับดี นักเรียนที่เคยประสบอุบัติเหตุและไม่เคยประสบอุบัติเหตุ มีความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติในการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับทักษะคิด แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติ ในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทักษะคิดเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางลบกับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุรพงษ์ ดันธนศรีกุล (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สถานการณ์ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรทางบก จังหวัดกาญจนบุรี" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ทางระบาดวิทยาของการเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบก จังหวัดกาญจนบุรี รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรทางบกที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 13 แห่ง ของจังหวัดชลบุรี ในช่วงวันที่ 15 ธันวาคม 2538 ถึงวันที่ 15 มีนาคม 2539

ผลการวิจัย พบว่า เป็นผู้บาดเจ็บในช่วงอายุ 10-19 ปี ร้อยละ 57.7 เป็นนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 17.2 เป็นผู้ขับขี่ยานพาหนะ ร้อยละ 64.0 และ เป็นผู้โดยสาร ร้อยละ 32.3 และพบว่า ผู้ขับขี่ยานพาหนะมีพฤติกรรมเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 26.7 การใช้ยากระตุ้นประสาท ร้อยละ 0.7 มีอาการง่วงนอนเมื่อยล้า ร้อยละ 8.8 มีเพียงร้อยละ 3.5 มีคาดเข็มขัดนิรภัย และร้อยละ 7.7 ที่สวมหมวกนิรภัย ผู้บาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีพฤติกรรมเสี่ยงโดยการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การใช้ยากระตุ้นประสาท และมีอาการง่วงนอน เมื่อยล้าสูงกว่าเพศหญิง

งามนิธย์ ราชกิจ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของประชาชน กลุ่มอายุ 15-59 ปี จังหวัดเชียงราย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหาร สุรา ยาสูบและยาเสพติด พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมความปลอดภัย พฤติกรรมที่มีเพศสัมพันธ์ และการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชน กลุ่มอายุ 15-59 ปี ในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นประชากร กลุ่มอายุ 15-59 ปี ของจังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ 6 อำเภอ ในระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม 2540 ถึง 15 พฤษภาคม 2541 จำนวน 2,390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 19.6 มีการสวมหมวกนิรภัยทุกครั้งและผู้ขับขี่รถยนต์มีการคาดเข็มขัดนิรภัยทุกครั้ง ร้อยละ 38.5 สำหรับผู้ซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์และผู้โดยสารรถยนต์มีการสวมหมวกนิรภัยและคาดเข็มขัดนิรภัยน้อยคิดเป็นร้อยละ 10.2 และ ร้อยละ 18.8

ธัญญา ดีปานวงศ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมด้านการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัด

กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน เป็นนักเรียนชาย 235 คน และนักเรียนหญิง 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับดีทุกด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านการปฏิบัติ พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติด้านความปลอดภัยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิลภา จิระรัตนวรรณะ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย สุขภาพจิต และการปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียนซึ่งกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล มัธยมศึกษาเอกชน อาชีวศึกษารัฐบาล และอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 2,874 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา มีนักเรียนที่เคยประสบอุบัติเหตุ ร้อยละ 16.9 สาเหตุมาจาก รถชน/รถเฉี่ยว ร้อยละ 48.3 หกล้มและเดินชนสิ่งของ ร้อยละ 14.2 ส่วนการป้องกันอุบัติเหตุบนท้องถนน พบว่า นักเรียนข้ามถนนบนทางม้าลายหรือสะพานลอยเป็นบางครั้ง – ไม่เคยเลย ร้อยละ 44.5 สวมหมวกนิรภัย เมื่อใช้รถจักรยานยนต์เป็นบางครั้ง – ไม่เคยเลย ร้อยละ 73.6 และใช้เข็มขัดนิรภัยเมื่อนั่งรถยนต์ด้านหน้าเป็นบางครั้ง – ไม่เคยเลย ร้อยละ 52.5

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านความปลอดภัย

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิง มีพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุดีกว่าเพศชาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านอุบัติเหตุจากการจราจร กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์อยู่ในระดับปานกลาง มีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์อยู่ในระดับพอใช้ และมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุจากการขับขี่รถจักรยานยนต์อยู่ในระดับดี ทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางลบกับการปฏิบัติ

อุบัติเหตุจราจรส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์ รongลงมาเป็นรถยนต์โดยสาร และรถยนต์ส่วนบุคคล พบว่า เพศชายประสบอุบัติเหตุมากกว่าเพศหญิง ส่วนพฤติกรรมเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุจราจร ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์และการใช้ยากระตุ้นประสาทก่อนขับขี่

ยานพาหนะ และพบว่า มีการสวมหมวกนิรภัยและคาดเข็มขัดนิรภัยในอัตราที่น้อยทั้งผู้ขับขี่และผู้โดยสาร มีการฝ่าฝืนกฎจราจร

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจราจร ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้ขับขี่ต่อการฝ่าฝืนกฎจราจร ความรู้ในเรื่องกฎจราจร ประสบการณ์ในการขับขี่ยานพาหนะความบกพร่องของรถ ประสบการณ์การประสบอุบัติเหตุจากการจราจร

ในด้านอุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงาน หรือภายในบริเวณที่พักอาศัย พบว่า ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการหกล้ม หรือตกจากที่สูง ถูกของมีคมและไม่มีคม วัตถุหล่นใส่ ทับ ชน กระแทก และอุบัติเหตุจากเครื่องมือเครื่องจักร กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเสี่ยงในระดับปานกลางในเรื่องไม่ถอดปลั๊กไฟหลังเลิกใช้ ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุ พบว่า ส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุ

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการใช้และการป้องกันสิ่งเสพติด

วีร์ รุ่งสุริยะวิบูลย์ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเจตคติและพฤติกรรมการตอบสนองของนักเรียนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการสูบบุหรี่ในสถานที่ชุมชน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติและพฤติกรรมการตอบสนองของนักเรียนอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการสูบบุหรี่ในสถานที่ชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 776 คน เป็นนักเรียนชาย 530 คน เป็นนักเรียนหญิง 246 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนสูบบุหรี่ ร้อยละ 42.4 เหตุผลจูงใจในการสูบบุหรี่ ได้แก่ การสูบบุหรี่เพื่อคลายเครียดเวลาหยุดพักกลุ่มใจ ร้อยละ 66.1 สูบเพื่ออยากลอง ร้อยละ 45.8 และสูบตามอย่างเพื่อน ร้อยละ 42.7 และพบว่ามีสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนสูบบุหรี่ ร้อยละ 43.7 นักเรียนอาชีวศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีต่อการสูบบุหรี่ในสถานที่ชุมชน

จีราพร สร้อยสุวรรณ (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ของนักศึกษาชาย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยสนับสนุนกับพฤติกรรม การสูบบุหรี่ กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักศึกษาชายในสถาบันราชภัฏ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาชายมีความรู้ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อเกี่ยวกับการสูบบุหรี่อยู่ในระดับดี โดยเริ่มสูบบุหรี่อายุระหว่าง 16 -18 ปี สาเหตุเพราะอยากลอง มีสมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิท และอาจารย์ในสถาบันสูบ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ทักษะและความเชื่อต่อการสูบบุหรี่ อายุ จำนวนพี่น้อง รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พ่อกอาศัยอยู่ด้วย ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ราคาของสูบบุหรี่ รายได้ของนักศึกษา การได้มาของสูบบุหรี่ แหล่งที่ซื้อบุหรี่ สถานที่สูบบุหรี่ และปัจจัยเสริม ได้แก่ การมีเพื่อนสนิท สูบบุหรี่ การมีอาจารย์สูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครอบครัว การมีกฎข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถาบัน การปฏิบัติตามพระบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

บุศยา ณ ป้อมเพชร (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยสนับสนุนกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า สาเหตุของการสูบบุหรี่ เพราะอยากลอง โดยมีสมาชิกในครอบครัว เพื่อนสนิทและครูสูบ และมีทัศนคติและความเชื่ออยู่ในระดับดี ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความเชื่อ เกี่ยวกับบุหรี่ ผลการเรียนรู้ รายได้ครอบครัว อาชีพบิดามารดา ผู้ที่พ่อกอาศัย และสถานที่พ่อกอาศัย ปัจจัยเอื้อ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับจากผู้ปกครอง ราคาบุหรี่ การได้มาของบุหรี่ แหล่งซื้อบุหรี่และสถานที่ที่สูบบุหรี่ และปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การมีเพื่อนสนิทในและนอกวิทยาลัยสูบบุหรี่ การมีครูสูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครูและผู้ปกครอง กฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในวิทยาลัย และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

กษมา สุขสวนนท์ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค กลุ่มอาชีวศึกษาภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค

กลุ่มอาชีวศึกษาภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิค กลุ่มอาชีวศึกษา กลุ่มอาชีวศึกษาภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 291 คน เครื่องที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 17-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.3 รายได้ขณะศึกษา 1,000 – 1,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 66.7 สำหรับพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ พบว่า นักศึกษามีเจตคติเกี่ยวกับการสูบบุหรี่อยู่ในระดับที่ดีมาก การปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

อนันต์ เมนะระจุ และคณะ (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลการใช้สารเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ปี 2539" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้สารเสพติด และหาแนวทางป้องกันและแก้ปัญหาการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 1,504 คน เป็นชาย 793 คน เป็นหญิง 711 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สูบบุหรี่ ร้อยละ 23.0 ดื่มสุรา ร้อยละ 35.0 และเสพยาบ้า ร้อยละ 4.0 โดยพบในนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง สาเหตุที่นักเรียนเสพยาเสพติดเพราะบิดามารดา หรือบุคคลในครอบครัวเป็นตัวอย่าง ตามเพื่อน อยากรอง และเครียด

งามนิตย์ ราชกิจ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของประชาชนกลุ่มอายุ 15-59 ปี จังหวัดเชียงราย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหาร สุรา ยาสูบและยาเสพติด พฤติกรรมการออกกำลังกาย พฤติกรรมความปลอดภัย พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนกลุ่มอายุ 15-59 ปี ในจังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรกลุ่มอายุ 15-59 ปี ของจังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ 6 อำเภอ ในระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม 2540 ถึง 15 พฤษภาคม 2541 จำนวน 2,390 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ร้อยละ 19.5 ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 45.9 มีการใช้สารเสพติด ร้อยละ 4.1

ธัญญา ดีปานวงศ์ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมด้านการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามตัวแปร เพศ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 500 คน เป็นนักเรียนชาย 235 คน และนักเรียนหญิง 265 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับดีทุกด้าน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติด้านสารเสพติด แตกต่างกัน โดยนักเรียนหญิงมีการปฏิบัติดีกว่านักเรียนชาย

นิลภา จิระรัตนวรรณะ (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย สุขภาพจิต และการปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร จำนวน 26 โรงเรียนซึ่งกำลังศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษารัฐบาล มัธยมศึกษาเอกชน อาชีวศึกษารัฐบาล และอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 2,874 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนเคยสูบบุหรี่ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 19.4 เหตุผลเพราะอยากลอง รองลงมาเป็นเพื่อนชวน นักเรียนเคยดื่มสุราในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 49.1 เหตุผลอยากลอง รองลงมาเป็นเพื่อนชวน/ ตามเพื่อน นักเรียนเคยใช้ยาที่ผิดกฎหมายและสารเสพติดในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ร้อยละ 4.5 เหตุผลเพราะอยากลอง รองลงมาเป็นมีปัญหาในครอบครัว/กลุ่มใจ

ยุวลักษณ์ ชันอาสา (2541) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนหญิงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบและไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนหญิงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในเขต

กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 1,360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนหญิงกลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่ ร้อยละ 4.9 ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ ของนักเรียนหญิง ได้แก่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ ความเชื่ออำนาจภายในตนเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับความเชื่ออำนาจกฎหมายเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ค่านิยมเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ และความตั้งใจของผลิตภัณฑ์บุหรี่

กมลทิพย์ วิจิตรสุนทรกุล (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนอาชีวศึกษาชาย ในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนอาชีวศึกษาชายระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 614 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาชายในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 66.8 ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และร้อยละ 65.1 มีแนวโน้มที่จะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้น โดยมีลักษณะการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพื่อการสังสรรค์ทางสังคม เช่น มีการดื่มเป็นกลุ่มดื่มตามคำชักชวนของเพื่อน และนิยมดื่มมากในโอกาสต่างๆ การคล้อยตามกลุ่มเพื่อนสามารถทำนายการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ร้อยละ 34.0 ส่วนทัศนคติและการรับรู้เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

จิรวิน เทียนทองดี (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง สภาพครอบครัว รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จำนวน 310 คน เป็นนักเรียนชาย 196 คน เป็นนักเรียนหญิง 114 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดอยู่ในระดับดี ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่างกันมีความรู้ในการป้องกันสารเสพติดแตกต่างกัน แต่มีเจตคติและการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่ต่างกัน ส่วนนักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน และมีสภาพครอบครัวต่างกันจะมีความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติในการป้องกันสารเสพติดไม่แตกต่างกัน ในด้านความรู้กับเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดมีความสัมพันธ์กันทางบวก ส่วนความรู้ และเจตคติ กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดมีความสัมพันธ์กันทางบวก

รุ่งวิทย์ มาตงามเมือง (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ของนักเรียนภาคกลาง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนภาคกลาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 553 คน และสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 420 คน ใน 3 จังหวัด คือ ลพบุรี อ่างทอง และประจวบคีรีขันธ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมขณะดื่มหรือหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 30.5 สูบบุหรี่ ร้อยละ 15.4 มีเพศสัมพันธ์ และมีนักเรียนที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง ร้อยละ 46.4 เคยขับรถยนต์และจักรยานยนต์ แล้วเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 20.8 และ 23.8 ตามลำดับ และเคยมีการทะเลาะวิวาท ร้อยละ 20.3 และพบว่าบุคคลใกล้ชิดนักเรียนมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ บิดา ร้อยละ 55.0 มารดา ร้อยละ 58.5 พี่น้อง ร้อยละ 64.4 ญาติ ร้อยละ 52.9 ครู/อาจารย์ ร้อยละ 58.0 และเพื่อน ร้อยละ 60.3

ภรณ์ วัฒนสมบูรณ์ และคณะ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสูบบุหรี่และไม่สูบบุหรี่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียน ร้อยละ 4.9 มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ และส่วนใหญ่ ร้อยละ 59.1 สูบบุหรี่เป็นบางครั้ง สาเหตุของการสูบบุหรี่ครั้งแรกเพราะอยากลอง ร่องลงมาเพื่อ คลายเครียด ส่วนสาเหตุที่ยังสูบบุหรี่อยู่ในปัจจุบันเพราะมีสาเหตุมาจากความเครียด ส่วนปัจจัย ที่มีอิทธิพลและสามารถทำนายการสูบและไม่สูบของนักเรียน ได้แก่ ตัวแปรด้านอิทธิพลของกลุ่ม เพื่อน ทักษะคิดต่อการสูบบุหรี่ ความเชื่ออำนาจภายในตนเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ ความเชื่ออำนาจกฎหมายเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ค่านิยมเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ และความ ดึงดูดใจ ของผลิตภัณฑ์บุหรี่

จิราพร สุวรรณธีรางกุล (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ของวัยรุ่นในสถานศึกษา จังหวัดเชียงใหม่" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกของการสูบบุหรี่ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และศึกษาปัจจัยทางด้านความรู้ และความคิดเห็นเกี่ยวกับบุหรี่ ต่อสุขภาพ สังคม และสิ่งแวดล้อม กฎหมาย และการตลาดที่เกี่ยวข้องกับการสูบบุหรี่ของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนรัฐบาล อำเภอเมือง และอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3 โรงเรียน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 404 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า มีนักเรียนสูบบุหรี่ ร้อยละ 14.6 โดยนักเรียนชายสูบบุหรี่มากกว่านักเรียนหญิง ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ต่อสุขภาพ พบว่า กลุ่มที่สูบและไม่สูบบุหรี่มีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ต่อสุขภาพในระดับดี ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า กลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่ มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวดีกว่ากลุ่มที่สูบบุหรี่ และกลุ่มที่สูบจะได้เงินไปโรงเรียนมากกว่ากลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่ ผลการเรียนในเทอมที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มที่ไม่สูบบุหรี่จะมีผลการเรียนดีกว่ากลุ่มที่สูบบุหรี่ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการสูบบุหรี่ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว ผลการเรียนการมีเพื่อนที่สูบ การทดลองสูบบุหรี่

รุ่งวิทย์ มาศงามเมือง และคณะ (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของนักเรียนไทย : สาเหตุ และการป้องกัน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแบบแผนการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่ม และมาตรการป้องกันการดื่มของนักเรียน นักศึกษาภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียน/นักศึกษาที่กำลังศึกษาในสถานศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา (ระดับ

มัธยมศึกษาปีที่ 4-6) และสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียน/นักศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผลการวิจัย พบว่า ในภาคกลาง นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 51.3 เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยนักเรียน/นักศึกษาชายดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียน/นักศึกษานหญิง นักเรียนสายสามัญจะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์น้อยกว่านักเรียนอาชีวศึกษา บุคคลใกล้ชิดกับนักเรียน เช่น ผู้ปกครอง ญาติ พี่/น้อง ครู/อาจารย์ และเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพราะความอยากรู้ อยากลอง ทำตามผู้ใหญ่ ทำตามเพื่อน เพื่อคลายเครียด และเพราะเป็นลูกผู้ชาย สำหรับผลดีผลเสียจากการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ถ้าดื่มพอเหมาะจะทำให้สนุกสนาน กล้ามมากขึ้น ส่งผลดีต่อสตรี คือ ช่วยขับเลือดช่วงมีประจำเดือน แต่ถ้าดื่มมากเกินไปจะทำให้เสียสุขภาพ เสียเงินหรืออาจนำไปสู่การติดยา หรือเสียตัวได้ในผู้หญิง สำหรับเรื่องการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ต้องรู้จักหลีกเลี่ยงและปฏิเสธ ครอบครัวต้องอบรม สั่งสอน และรัฐบาลต้องห้ามจำหน่าย ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 58.5 เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา โดยนักเรียนเพศชายดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง และนักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาจะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา บุคคลใกล้ชิดกับนักเรียน คือ บิดา พี่/น้อง ครู/อาจารย์ และเพื่อนดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ นักเรียนจะดื่มด้วย สาเหตุที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เพราะความอยากรู้ อยากลอง ทำตามเพื่อน ระบายความเก็บกด และเพื่อความสนุกสนาน ผลดีจากการดื่ม พบว่า ทำให้กล้าพูด กล้าทำ ส่วนผลเสียจากการดื่ม พบว่า ทำให้เหนื่อย เพลีย และอาจนำไปสู่การใช้ยาเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ หรือการทะเลาะวิวาท สำหรับการป้องกันการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่า ต้องร่วมมือกันทั้งตัวนักเรียน ครอบครัว โรงเรียนและรัฐบาล แต่คงเป็นไปได้ยากเพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากลอง และสามารถหาซื้อเหล้า/เบียร์ มาดื่มได้อย่างเสรี ส่วนในภาคเหนือ พบว่า นักเรียน ร้อยละ 63.0 เคยดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา นักเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษาจะดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา นักเรียนที่มี พี่/น้อง และเพื่อน ดื่ม ส่วนใหญ่จะดื่มตาม นักเรียนที่มีผู้ปกครองทะเลาะกันเป็นประจำ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ จะดื่มมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองรักใคร่กันดี และมีทัศนคติในเชิงลบ พฤติกรรมของนักเรียนขณะดื่มหรือหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่า จะสูบบุหรี่ ร้อยละ 23.5 สูบกัญชา ร้อยละ 5.1 และมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 10.6 โดยส่วนใหญ่จะใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้ง

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการใช้และการป้องกันสิ่งเสพติด

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษ บุหรี่ และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อยู่ในระดับดี ส่วนการปฏิบัติพบว่า อยู่ในระดับพอใช้ถึงดี โดยเพศหญิงมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการใช้และการป้องกันสิ่งเสพติดดีกว่าเพศชาย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสิ่งเสพติดให้โทษ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเคยทดลองเสพสิ่งเสพติดหรือติดสิ่งเสพติด โดยสิ่งเสพติดส่วนใหญ่ได้มาจากเพื่อน สาเหตุที่ทำให้ติดสิ่งเสพติด ได้แก่ การเลี้ยงดูของครอบครัว ลักษณะส่วนตัวและบุคลิกภาพ ตามเพื่อน อายากล่อง ความเครียด และการดื่มสุราที่ขาดสติจนทำให้ทดลองเสพสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้และการป้องกันสิ่งเสพติด ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพบว่าความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสิ่งเสพติดมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ในด้านบุหรี่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเชื่อ และทัศนคติเกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับดี มีเจตคติเกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับดีมาก ส่วนการปฏิบัติเกี่ยวกับบุหรี่อยู่ในระดับพอใช้ จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสาเหตุพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ครั้งแรกเพราะ อายาทดลอง รองลงมาเป็นการคลายเครียด ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ พบว่า ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ และความเชื่อเกี่ยวกับบุหรี่ ผลการเรียน รายได้รวมของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย และสถานที่พักอาศัย ปัจจัยเชื้อ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายส่วนตัว ราคานูหรี การได้มาของนูหรี แหล่งซื้อนูหรี และสถานที่ที่สูบบุหรี่ การได้รับการว่ากล่าวตักเตือนจากครูและผู้ปกครอง กฎระเบียบข้อบังคับห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษา และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่

ส่วนในด้านการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง โดยนักศึกษาในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษามีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่านักเรียนในสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา และพบว่า เพศชายดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง สาเหตุในการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เพราะ อายากรู้ อายากล่อง บุคคลใกล้ชิดดื่ม (ผู้ปกครอง ญาติ พี่/น้อง ครู/อาจารย์ เพื่อน) เพื่อความสนุกสนาน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลดีของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ ทำให้กล้าพูด กล้าทำ ทำให้สนุกสนาน ช่วยขับเลือดช่วงมีประจำเดือน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลเสียของการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ จะทำให้เสียสุขภาพ เสียเงิน อาจนำไปสู่การใช้สิ่งเสพติด และการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนพฤติกรรมในขณะที่ดื่มและหลังดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่จะสูบบุหรี่ รองลงมาเป็นการมีเพศสัมพันธ์ ทะเลาะวิวาท ขับขี่ยานพาหนะแล้วเกิดอุบัติเหตุ

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

สำหรับเรื่องสุขภาพในต่างประเทศ ให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก และได้มีผู้สนใจทำการวิจัยไว้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพมากมาย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

จาโคบี (Jacobi, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “นักสุขภาพศึกษาในโรงเรียนจะมีผลในทางบวกต่อการเปลี่ยนแปลงความตระหนัก ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นหรือไม่” (Are peer health educators in a high school setting, effective in positively changing a student's health, awareness, knowledge, attitude and behaviors ?) โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษานักสุขภาพผู้ซึ่งให้สุขภาพศึกษาในโรงเรียนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพในทางบวก ทั้งทางด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติและเพื่อเปรียบเทียบผลทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพระหว่างการให้สุขภาพศึกษาแบบเป็นกลุ่มกับแบบรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การให้สุขภาพศึกษาของนักสุขภาพศึกษาแบบเป็นกลุ่ม มีผลทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ ด้านความรู้ ความตระหนัก เจตคติ และการปฏิบัติมากกว่าการให้สุขภาพศึกษาของนักสุขภาพศึกษาแบบเป็นรายบุคคล นอกจากนั้นในเรื่องสุขภาพทางเพศ เรื่องโรคเอดส์ เรื่องสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น เรื่องโภชนาการ เรื่องการออกกำลังกายและเรื่องสวัสดิศึกษา พบว่าความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพ มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางบวก ส่วนในด้านเจตคติไม่มีการเปลี่ยนแปลง

กาสโควน์ (Gascoigne, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาในวิทยาลัย” (A comparison of health behaviors of college student attending different types of institutions. (prevention)) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพของนักศึกษาที่ศึกษาในสถาบันของรัฐและเอกชนตามตัวแปร อายุ เพศ ระดับชั้น และเชื้อชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นที่ 1 และ 2 ที่ศึกษาในวิทยาลัยทางตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐ โอไฮโอ 3 แห่ง จำนวน 266 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ในด้าน พฤติกรรมทางเพศที่เสี่ยงต่อการ ติดเชื้อ HIV และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครภภที่ไม่พึงประสงค์และพฤติกรรมการออกกำลังกายและพบว่า พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนในแต่ละวิทยาลัยมีความแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ

คูลคาร์นิ (Kulkarni, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการ โดยใช้รูปแบบเหตุผลทางด้านการปฏิบัติของวัยรุ่น” (The development of nutritional practical problem solving tailored response tests for adolescents using a practical reasoning framework.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้รูปแบบเหตุผลทางด้านการปฏิบัติของวัยรุ่น และเพื่อศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการของวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการใช้ชีวิตในครอบครัว และการทำงาน ในเมืองโอไฮโอ จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบความรู้ทางด้านโภชนาการ ของ (Brown,1978) ผลการวิจัย พบว่า การใช้รูปแบบเหตุผลทางด้านการปฏิบัติของวัยรุ่นมีผลต่อความรู้ทางด้านโภชนาการของวัยรุ่นในระดับสูง ส่วนความสามารถในการแก้ไขปัญหาด้านโภชนาการของวัยรุ่นนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าความรู้ทางด้านโภชนาการของวัยรุ่นในระดับสูง

รีย์เดอร์ และคณะ (Reeder and others, 1996) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ทัศนคติ และพฤติกรรมเสี่ยงในการขับขี่รถจักรยานยนต์บนถนนของวัยรุ่น ในประเทศนิวซีแลนด์ (The risky and protective motorcycling options and behaviors of young on road motorcyclists in New Zealand) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมเสี่ยงในการขับขี่รถจักรยานยนต์บนถนนของวัยรุ่น ในประเทศนิวซีแลนด์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นวัยรุ่นอายุ 18 ปี จำนวน 217 คน ที่ขับขี่รถจักรยานยนต์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยผ่านทางคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัย พบว่า ยังมีวัยรุ่นที่มีพฤติกรรมที่ควรปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 92.0 ในเรื่องการไม่ใช้หมวกนิรภัย และพบว่า วัยรุ่นมีการป้องกันอวัยวะของร่างกายในส่วนต่างๆ ได้แก่ เท้า ร้อยละ 54.0 มือ ร้อยละ 47.0 ร่างกายส่วนบน ร้อยละ 35.0 และส่วน ขา ร้อยละ 8.0 วัยรุ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 87.0 มีพฤติกรรมสุขภาพด้านความปลอดภัยดีขึ้น และในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา พบว่า ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 16.0 มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ก่อนขับขี่ 2 ชั่วโมง

โรบินสัน (Robinson, 1996) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การเลือกปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ : โดยการใช้ทฤษฎีของวัยรุ่น” (Health selection : a grounded theory of the process among young adolescents) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทางเลือกเกี่ยวกับสุขภาพของวัยรุ่น โดยใช้ทฤษฎีการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพจากประสบการณ์ของวัยรุ่นและการเลือกปฏิบัติในพฤติกรรมสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การวิจัยได้ใช้รูปแบบพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น โดยใช้แนวคิด รูปแบบความเชื่อ

ด้านสุขภาพ รูปแบบการส่งเสริมสุขภาพของ Pander รูปแบบ PRECEDE และ รูปแบบการใช้
หนี้และการขาดทุนของ Benson จากการศึกษา พบว่า สิ่งที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรมสุขภาพคือ
รายได้ของวัยรุ่น ความรู้ของวัยรุ่นในการที่จะเลือกปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรม สุขภาพ

มอนท์เลย์ (Monthley, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการดำเนินชีวิตและ
พฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา” (Lifestyle and health behavior of college
student – athletes in a selected population at five division II universities) โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่เหมาะสมของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา และเปรียบเทียบ
พฤติกรรมเสี่ยงที่ไม่เหมาะสมระหว่างนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษากับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย
ในเรื่องการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ การใช้ยาเสพติด พฤติกรรมทางเพศ พฤติกรรมการ
บริโภคและโภชนาการ พฤติกรรมการควบคุมน้ำหนัก สุขภาพจิต การป้องกันโรค และการปฏิบัติ
เกี่ยวกับความปลอดภัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา จำนวน 251 คน และ
นักศึกษาในมหาวิทยาลัย 5 แห่งในแพนซินวาเนีย ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา
มีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องการดื่มเครื่องดื่ม
ที่มีแอลกอฮอล์ การขับขี่ยานพาหนะขณะมีเมเา การโดยสารยานพาหนะในขณะที่ผู้ขับขี
มีเมเา การสูบบุหรี่ จำนวนบุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ด้วย ความถี่ในการคุมกำเนิด และพบว่า
นักเรียนชายวิทยาลัยพลศึกษามีพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่านักศึกษามหาวิทยาลัยพลศึกษา

อเซวีโด , แมคเซโด และบาร์รอส (Azevede, Machado and Barros, 1996) ได้ทำ
การวิจัยเรื่อง “การสูบบุหรี่ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในโปรตุเกส” (Tobacco smoking
among Portuguese high-school students) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแบบแผน
พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียน ตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษาของบิดามารดา
พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของบิดามารดา พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของพี่/น้อง การมีเพื่อนสูบบุหรี่ ความ
คิดเห็นเกี่ยวกับการสูบบุหรี่ ระดับผลการเรียน การดื่มกาแฟ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มี
แอลกอฮอล์ และการใช้ยาที่ผิดกฎหมาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนในโรงเรียน
มัธยมศึกษา 7 แห่ง ในเมือง Porto ของโปรตุเกส อายุระหว่าง 12-19 ปี จำนวน 2,974 คน เป็น
นักเรียนชาย 1,449 คน เป็นนักเรียนหญิง 1,525 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.6 มีอายุระหว่าง 18 - 19 ปี ผู้ปกครองส่วนใหญ่
ร้อยละ 48.9 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าเกรด 5 พบว่า ร้อยละ 82.7 มีบิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดา

มารดาที่สูบบุหรี่ ร้อยละ 36.5 มีพี่น้องที่สูบบุหรี่ ร้อยละ 23.6 มีเพื่อนที่สูบบุหรี่ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 51.3 มีความคิดเห็นว่าการสูบบุหรี่ ได้แก่ มีบิดาหรือมารดา หรือทั้งบิดามารดาที่สูบบุหรี่ มีพี่น้องที่สูบบุหรี่ มีความคิดเห็นว่าการสูบบุหรี่ไม่เป็นอันตราย ระดับผลการเรียน การดื่มกาแฟ พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และการใช้ยาที่ผิดกฎหมาย

ฮาซาเวนนี (Khasawhen, 1996) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ของวัยรุ่นจอร์แดน” (Health risk behavior among urban Jordanian youth) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน เกรด 10 ในเมืองยูบาน ประเทศจอร์แดน ในเรื่องการ ได้รับบาดเจ็บ การสูบบุหรี่ การออกกำลังกาย พฤติกรรมการบริโภคอาหาร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนเกรด 10 ในเมืองยูบาน ประเทศจอร์แดน จำนวน 450 คน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ ในเรื่องการไม่คาดเข็มขัดนิรภัยขณะขับขี่ยานพาหนะ ร้อยละ 96.0 และมีผลการวิจัยที่สนับสนุนการศึกษา พบว่า กว่าร้อยละ 75.0 ของผู้ที่เสียชีวิต จากการขับขี่ยานพาหนะไม่คาดเข็มขัดนิรภัย

เชน และ คณะ (Chen and others, 1999) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การได้รับบาดเจ็บ ทางร่างกายของผู้ที่ได้รับอุบัติเหตุจากรถ โดยดื่มและไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์” (Body Region prevalence of injury in alcohol and non-alcohol related traffic injuries) โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับบาดเจ็บในส่วนต่างๆ ของร่างกายกับการ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของ มหาวิทยาลัยไต้หวัน จำนวน 450 คน ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.0 ของผู้ป่วยมี พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ก่อนเกิดอุบัติเหตุจากรถ ในจำนวนนี้ร้อยละ 79.0 ขับขี่ รถจักรยานยนต์ และมีเพียงร้อยละ 13.0 ที่สวมหมวกนิรภัย และพบว่าการบาดเจ็บส่วนใหญ่เกิด ที่ศีรษะและใบหน้า โดยผู้ประสบอุบัติเหตุจากรถที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้รับบาดเจ็บที่ ศีรษะและใบหน้า ร้อยละ 39.0 และร้อยละ 56.0 ตามลำดับ ส่วน ผู้ประสบอุบัติเหตุจากรถที่ไม่ ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้รับบาดเจ็บที่ศีรษะและใบหน้า ร้อยละ 26.0 และร้อยละ 32.0 ตาม ลำดับ การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากรถ และพบว่าใน แต่ละปีวัยรุ่นไต้หวันเสียชีวิตจากการประสบอุบัติเหตุจากรถเป็นจำนวนมาก

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยในประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน ความรู้ด้านสุขภาพของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดีและจะเพิ่มขึ้นตามการสอนหรือกิจกรรมที่ได้รับหรือเพิ่มขึ้นตามชั้นเรียนที่สูงขึ้น ส่วนการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ โดยนักเรียนหญิงจะมีการปฏิบัติด้านสุขภาพดีกว่านักเรียนชาย องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ ได้แก่ เพศ กลุ่มเพื่อน และผู้ซึ่งนักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการปฏิบัติในพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติในเชิงบวก ส่วนด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุของนักเรียน ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามารดา

จากรายงานการวิจัยในต่างประเทศ พบว่า ความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน โดยความรู้ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ เชื้อชาติ ระดับผลการเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ และสถานภาพทางการทำงานของผู้ปกครอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตรปกติ จะมีความรู้พฤติกรรมสุขภาพดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับ ส่วนในด้านการปฏิบัติพบว่าเพศหญิงมีการปฏิบัติดีกว่าเพศชาย องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเอง คือ ความรู้ นักศึกษาผู้ให้ความรู้ หลักสูตรที่เกี่ยวกับสุขภาพแบบอย่างของพฤติกรรมสุขภาพที่ดี

จากรายงานการวิจัยในประเทศและต่างประเทศได้มีการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพในด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติ ผลการศึกษาโดยรวมพบว่า นักเรียนหรือกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนและทำกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพที่มากกว่าจะมีความรู้ และเจตคติอยู่ในเกณฑ์ดี แต่การปฏิบัติยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ เพศ เชื้อชาติ อายุ รายได้รวมของครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง พฤติกรรมสุขภาพของบุคคลใกล้ชิด ปัญหาภายในครอบครัวและการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพจากสื่อต่างๆ สำหรับในด้านความสัมพันธ์ พบว่า องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ ได้แก่ เพศ ที่พักอาศัย และผู้ซึ่งนักเรียนอาศัยอยู่ด้วย พฤติกรรมสุขภาพของบิดามารดา และพฤติกรรมสุขภาพของพี่/น้อง ที่เป็นแบบอย่างพฤติกรรมของวัยรุ่น และพบว่า เพศชายมีพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพมากกว่าเพศหญิง ทั้งในด้านการบริโภคอาหาร สุขภาพจิต การออกกำลังกาย การใช้และการ

ป้องกันสิ่งเสพติด เพศสัมพันธ์และด้านความปลอดภัย วิทยาลัยควรได้รับความรู้และมีการปฏิบัติ ที่ถูกต้องเพื่อป้องกันผลเสียที่จะตามมาจากการมีพฤติกรรมเสี่ยงสุขภาพ และครูผู้สอนควรใส่ใจต่อการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ เพื่อปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่น

จากผลการสรุปรายงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้ตระหนัก และเห็นความสำคัญในเรื่อง พฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาที่กำลังเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น ในปัจจุบัน เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายแผนพัฒนาสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่มีเป้าหมายให้ประชากรวัยเรียนมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม โดยมุ่งพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ ในด้านการบริโภคอาหาร การออกกำลังกาย สุขภาพจิต ความปลอดภัย เพศสัมพันธ์ การบริโภค ยาสูบ สุรา และสิ่งเสพติด ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเป็น ประโยชน์ในการกำหนดรูปแบบ การจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนและเป็นแนวทางสำหรับครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของนักศึกษา ตลอดจน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของนักศึกษาต่อไป